(9132)

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

36-хи жэлээ гарана

Буряат Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 301 (9183)
ДЕКАБРИИН 24
ЧЕТВЕРГ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ хабаадагшад ССР Союзай Ехэ театрта оробо

„Дайн ба амгалан байдал" гэжэ С. Прокофьевой оперо ССР Союзай Ехэ театр соо декабриин 22-то гурбадахяа табигдаба.

СССР-эй Ехэ театр соо болоһон зүжэгые Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов А. И. Кириченко, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Д. С. Коротченко, Я. Э. Калнберзин, В. П. Мжаванадзе, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ хабаадаһан бусад хүнүүд, айлшад харалсаһан байна.

Оркестр (дирижер А. Мелик-Пашаев) һайнаар наадажа, хоор (хормейстернүүд А. Рыбнов, А. Хазанов) һайнаар дуулажа, гол рольнуудые дүүргэгшэд—Г. Вишневская, Е. Кибкало, В. Петрова, А. Кривчени, П. Лисициана болон бусад шадамараар наадажа, режиссёрнууд Б. Покровский, В. Рындин гэгшэд шадабаряа гаргажа, бухы суглараргшадай зүгһөө ехээр һайшаагдаа. (ТАСС).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай
ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1959 оной декабриин 22-то Кремлиин ехэ Ордон соо КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум нээгдэбэ.

ЦК-гэй Пленум иимэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхээр баталба:

Хүдөө ажахые саашань хүгжөөхэ тухай (КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые, газар таряалангай ажахые дэбжээхэ, орооһо таряа, сахарай свёкло, хлопок болон бусад техническэ ургамалнуудые, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс, виноград болон ургамалай ажахын бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай; ниитын мал ажалые хүгжөөхэ, мүн мяха, һү, нооһо, үндэгэ болон мал ажалай бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай; колхоз болон совхозуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ тухай; хүдөө ажахые саашадань оньһожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ болон продукциин өөрынь үные химдаруулха тухай; колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлхэ, колхознигуудай материальна ажана байдалые һайжаруулха тухай) РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Украинын Компартиин ЦК-гэй, Казахстанай Компартиин ЦК-гэй, Белоруссиин Компартиин ЦК-гэй, Узбекистанай Компартиин ЦК-гэй, Таджикистанай Компартиин ЦК-гэй болон Азербайджанай Компартиин ЦК-гэй элидхэлнүүд.

Үглөөнэй заседани дээрэ ЦК-гэй Пленум КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Д. С. Полянскиин, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Украинын Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. В. Подгорнын, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. И. Беляевай элидхэлнүүдые шагнаба.

Үдэшын заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Белоруссин Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр К. Т. Мазуровай, Узбекистанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Ш. Р. Рашидовай элидхэлнүүд шагнагдаба.

ЦК-гэй Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсахын тула союзна республикануудай обкомуудай, крайкомуудай болон компартинуудай ЦК-гэй нэгэдэхи секретарьнууд, (ЦК-гэй гэшүүд бэшэнэрынь), союзна республикануудай компартинуудай ЦК-гэй, партиин крайкомуудай, обкомуудай хүдөө ажахые эрхилдэг секретарьнууд, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-гэй, партиин крайкомуудай, обкомуудай хүдөө ажахын таһагые даагшад, партиин райкомуудай зарим секретарьнууд; союзна, автономно республиканuудай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэнэр, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй хүдөө ажахын талаар орлогшонор, совнархозуудай түрүүлэгшэнэр, союзна болон автономно республикануудай хүдөө ажахын министрнүүд, хизаарнуудай, областьнуудай хүдөө ажахын управлениин начальнигууд, союзна республикануудай уһанай ажахын министрнүүд; совхозуудай трестнүүдэй, мүн совхозуудай зарим директорнүүд; эрдэмтэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, хүдөө ажахын түрүүшүүл; трактор бүтээлгын, хүдөө ажахын машина бүтээлгын гүрэнэй болон тусхай конструкторска бюронуудай начальнигууд, главна конструкторнууд, заводуудай главна инженернүүд, трактор бүтээдэг, тэрэшэлэн хүдөө ажахын машина бүтээлгын гол заводуудай директорнүүд болон главна инженернүүд; хүдөө ажахые оньһожоруулха талаар научно-шэнжэлэлгын институтуудай хүтэлбэрилэгшэд, мүн министерствонүүдэй, центральна ведомствонүүдэй бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд; центральна газетэнүүд болон журналнуудай редакторнууд; КПСС-эй ЦК-гэй аппарадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд уригдаба.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Д. С. Полянский** түрүүшээр элидхэл хэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, газар таряалангай болон мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай асуудал арадай ажахын, мүн политическэ туйлай ехэ удхашанартай юм гэжэ нүхэр Полянский хэлэнэ.

КПСС-эй XXI съездын баталан абаһан коммунистическэ байгуулалтын хараа түсэб дотор, долоон жэлэй түсэбэй тоонууд дотор колхоз болон совхозуудай үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай ургалтада, колхозно байгуулалтые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ онсо ехэ анхарал хандуулагдана.

Республикын колхоз, совхозууд байгша ондо саг уларилай һайн байгаагүйшье һаань, дунда зэргээр һүүлэй табан жэлэйхиһээ ехэ ороо-һо таряа гүрэндэ худалдаа. Һайн ургасатай 1954 онойхиһоо 3 дахин ехэ сахарай свёкло бэлэдхэгдээ. Хартаабха болон овощь, льноволокно, үрэ жэмэс болон виноград нёдондо жэлэйхиһээ ехээр худалдан абтаа.

Республика мяха, һү болон бусад продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

Гэхэтэй хамта олон область, хизаар болон автономно республиканuудай колхоз, совхозууд газар таряалангаа эрхилхэ хэрэгтэ ёһотой һайн гурим үшөөл байгуулаадүй. Тэдэнэр агротехникые эбдэнэ, үтэгжүүлгэ багаар хэнэ, газараа муугаар элдэнэ, намарай пар болон пар хахалха түсэбөө дүүргэнэгүй. Иимэ ажахынуудта тарилгын болзор унжагайруулагдана, ургасын хойноһоо саг соогоо харууһалга хэгдэнэгүй, буртаг үбһэнтэй шанга тэмсэл хэгдэнэгүй, мүн хуряалгашье унжагайруулагдана. Эгээл тиимэ дээрэһээнь тэдэнэр бага ургаса абадаг, мүн ургасань тогтууригүй байдаг байна.

Ороoһо таряа үйлэдбэрилгэдэ хара бэшэ хүрьһэтэй зонын районууд, илангаяа Вологодско, Новгородско, Псковско, Костромской болон Ярославска областьнуудай районууд урдынхидаал мэтэ ёһото анхаралаа хандуулаагүй байһаар. Федерациин бүхы колхоз болон совхозуудта ороoһо таряанай валовой суглуулбарие ехэ болгохо ехэ арга боломжонууд бии.

Ороoһо таряанай ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээхэ зорилгонууд тухай хэлэхэ зуураа, элидхэлшэ ороoһо таряа ехээр абаха талаар хэрэглэгдээгүй байһан арга боломжонууд тухай тогтоно. Республика дотор хэдэ хэдэн томо хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Уралай, Поволжиин, Сибириин, Алас Дурнын районуудта оломиллион гектар шэнэ газар эдлэхэ гэжэ шиидхэгдээ. Энэ хадаа ороoһото ургамалнуудай тарилгые үргэдхэжэ, 500—600 миллион пүүд ороoһо таряа нэмэжэ суглуулха арга олгохо юм. Баруун Хойто зүгэй, Центральна хара бэшэ хүрьһэтэй зонын районуудта хэрэглэгдэхэеэ болиһон, мүн намаг газарнуудые эдлэхэ талаар хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Тарилгын талмайе зүбөөр хубаарилгада хубилалта болохо юм. Бага ургаса үгэдэг ургамалнуудай тарилгые хэдэн миллион гектараар хороогоод, эгээн үндэр ургаса үгэдэг, эгээн ашагтай, эгээн ехэ олзо доход үгэдэг ургамал болохо кукурузын талмайе үргэдхэхөөр шиидэгдэнхэй. Энэ ургамалай тарилга долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан 13 миллион гектарай орондо 20 миллион хүргэгдэхэ байна.

Бүхы районуудта, ган гасуурта ехээр дайрагдадаг районуудһаа бэшэндэнь, сэбэр парһаа эзэлэгдэһэн парта орохо гэжэ хараалагдана.

Зүүн зүгэй районуудай колхоз болон совхозууд хоёр дахин тарилга хэжэ, жэлдээ хоёр ургаса абаха арга боломжотой болохо юм.

Газараа бүри һайнаар элдүүрилдэг болохо, газар таряалангаа һайнаар эрхилхэ, зүб севооборотнуудые нэбтэрүүлхэ гээшэ ороoһо таряа ехээр абахын тон шухала арга боломжо мүн. Бүхы ажахынуудта ойрын хоёр жэлэй туршада имагтал сортовой үрэһөөр тарилга хэдэг болохо зорилго мүнөө табигданхай.

Газар таряалангаа һайнаар эрхилхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэдээ Россин Федераци сагай ямаршье уларилда тогтууритай үндэр ургаса абаха, ороoһото ургамалнуудай валовой суглуулбарие ехэдхэхэ арга боломжотой болохо юм.

Республика дотор һүүлэй хоёр жэлэй туршада сахарай свёкло тариха талмай хоёр дахин үргэдхэгдэжэ, мүнөө 1,2 миллион гектар болонхой гэжэ нүхэр Полянский хэлэнэ. Сахарай свёклын валовой суглуулбариин талаар, мүн сахар гаргаха долоон жэлэй түсэбые 1963 ондо дүүргэхэ зорилго табигдаад байна. Сахар гаргадаг хоёрдохи базые Сибирь болон Алас Дурна зүгтэ байгуулхаар хараалагдана.

Лен-долгунецые ехээр абадаг болохо, хартаабха болон овощь тарилгые тусхай ажахынуудта нэгэдүүлхэ, сад болон виноградуудай, тэрэшэлэн үрэ жэмэсүүдэй модо тариха талмайе үргэдхэхэ талаар хэмжээ-ябуулганууд тушаа саашань элидхэлшэ тогтоно.

Мүнөө мал ажалые хүгжөөхэ хэрэг онсо ехэ удхашанартай болонхой гэжэ нүхэр Полянский саашань хэлэнэ. Колхоз болон совхозууд 1959 оной 11 һарын туршада, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, мяха абалгаяа 35 процентээр, һү—13, нооһо—15, үндэгэ—27 процентээр ехэ болгоо. Декабриин 20-ной байдалаар 4,2 миллион тонно гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 1244 мянган тонноор ехэ мяхан гүрэндэ худалдагдаа.

Рязаниин малшад нёдондо жэлэйхиһээ гурба дахин ехэ мяха гүрэндэ худалдаа. Тиихэ зуураа тэдэнэр колхоз, совхозуудта бүхы түрэлэй бодо малай болон шубуудай тоо толгойе олошоруулаа. Энэ хадаа үзэгдөөгүй ехэ ургалта мүн. Гадна хараалһан хараа бодолоо хүсэлдүүлхын түлөө гайхамшаг шангаар, эрид шууд тэмсэһэн тухай гэршэлнэ. Рязаниинхидай илалта—ажал хэрэгтээ коммунистическэ ёһоор хандаха ябадалай толотомо жэшээ мүн.

Абаһан уялгаяа дүүргэхэ талаар Тамбовско областиин Мичуринска районой түрүүлэгшэ Е. И. Андреевагай эрхилдэг Коминтернын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд онсо һайн жэшээ харуулба. 1953 онтой сасуулхада, тэдэнэр мяха абалгаяа 40 дахин, һү—3 шахуу дахин, үндэгэ—5 дахин ехэ болгоо. Чувашиин АССР-эй Вурнарска районой С. К. Коротков түрүүлэгшэтэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл байгша оной түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 6 дахин ехэ мяха, 2,5 дахин ехэ һү гүрэндөө худалдаа.

Манай туйлалта бага бэшэ, гэбэшье хаа хаанагүй һайн оролдолго гарган ажаллаа һаа, үрэ дүнгүүднай бүришье ехэ байха байгаа. Илангаяа Брянска, Орловско областьнуудта, мүн Мордовиин автономно республикада ажал хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнхэй. Эндэ һайн уялганууд абтаһан аад, тэдэнээ дүүргэхэ талаар хүдэлмэрине муугаар эмхидхээ.

Зарим областьнуудай хүтэлбэрилэгшэд дутагдалнуудтай эбсэшоод, колхоз, совхозуудай ажахын байдалые һайнаар мэдэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэнь партийна, советскэ организацинуудай ажал-ябуулгые һуладхаана, харюусалгагүйгөөр хандаха, өөрынгөө хүсэндэ этигэхэгүй ябадал түрүүлнэ. Ажал хэрэгээ иигэжэ буруугаар хүтэлбэрилхэ ябадал эрид шангаар буруушаагдаха ёһотой.

Россин Федераци мяха болон мал ажалай бусад ашаг шэмэ саашадаа бүри ехээр абадаг болохо ехэ арга боломжонуудтай юм гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэнэ. Тэдэнэй эгээл ашагтай нэгэниинь гэбэл шэнэ газар эдлэһэн районуудта мал ажалые хүгжөөхэ хэрэг болоно. Энэ хадаа хоёрдохи шэнэ газарнай гээшэ гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ һэн. Энэнь үнэхөөрөөшье тиимэ байна.

Мяханай зүйлнүүдые элбэг болгохо хэрэгтэ шубуунай ажахы горьтойхон үүргэ дүүргэхэ байна. Долоон жэлэй туршада республика дотор мяха үгэхэ дальбараануудые түхэреэн жэл соо тэнжээхэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрхэ юм. Тэрэшэлэн туулай үсхэхэ ажахые үргэнөөр хүгжөөхэ хэмжээнүүд абтажа байна.

Мүн республикамнай саашадаа һү бүри ехээр абадаг болохо ехэ арга боломжотой юм. Энээниие бэелүүлгэдэ үнеэдэй тоо олошоруулха, тэрэшэлэн үнеэдые һүтэй болгохо, һүнэй тоһолигые ехэ болгохо ябадал шиидхэхы эрхэ нүхэсэл болоно.

Россин Федераци һү абаха талаар долоон жэлэй даалгабарие болзорһоонь урид, 5—6 жэл соо дүүргэжэ, тэрэнэй валовой хэмжээень 55 миллион тонно хүргэхэ гэхэ гү, али 1958 онтой сасуулбал, 1,7 дахин ехэ болгохо дүүрэн арга боломжотой.

Саашадаа хонин ажал хүгжэхэ байна. Бидэнэр манай арадай ургажа байһан эрилтые һайн нооһон бүдэй талаар жэл бүри улам хүсэд дүүрэн хангажа шадахабди.

Мал ажалай ашаг шэмэ абаха талаар гол шухала асуудал гэхэдэ, элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэлгэ болоно. Элбэг тэжээл бэлэдхэхэ хэрэг нэн түрүүн кукурузын тарилгын талмайе үргэдхэхын ашаар туйлагдаха юм. Тиихэ зуураа, мүн белогоор баян тэжээлнүүдые бүри ехээр ургуулха зорилго табигдана. Тиимэ зорилгоор клевер, хүсы үбһэн, эспарцет, викэ, люпин болон бобово холисонууд бүри ехээр таригдахаар хараалагдана.

Мяха абаха талаар долоон жэлэй түсэбэй даалгабарие табан жэл соо дүүргэхые бидэнэр хараалнабди гэжэ онсолон тэмдэглэхэ шухала гээд элидхэлшэ хэлэнэ. Гэхэ зуура колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд шэн габьяата ажалаараа энэ хараа бодомжодо ехэ хубилалта оруулна. Рязаниин, Свердловско областьнуудай, Татарай АССР-эй хүдөө ажахын ажалшад мал ажалай гол шухала ашаг шэмэ абаха талаар долоон жэлэй түсэбые 2—3 жэл соо дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрие саашадань хүгжөөхэ хэрэг хадаа тэрэнэй техническэ хэмжээ дээшэлүүлхые, хүдөө тосхонуудые электрификацилха ябадал түгэсхөхые эрид шууд эринэ. Долоон жэлэй туршада бүхы колхоз болон совхозуудые электрификацилжа дүүргэхээр хараалагдана.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ саг үргэлжын техническэ дэбжэлтэ хангаха, совхоз, колхозуудые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха хэрэгые бэелүүлхын тула шэнэ техникээр бүри һайнаар зэбсэгжүүлхэ зорилго мүнөө табигдана.

Колхозуудай ниитын ажахые — колхознигуудай ажабайдалые улам һайжаруулха үндэһэ һуурие саашадань хүгжөөхэ талаар ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ ёһотойбди. Энэ долоон жэлэй туршада үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай, гэр байрын барилгада 200 миллиардһаа дээшэ түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. 5 миллионһоо олон гэр баригдаха. Энэнь үнгэрһэн долоон жэлэйхиһээ 3 шахуу дахин олон болоно. Колхозуудта пекарнинуудые, столовонуудые, үхибүүдэй ясли болон садуудые, интернат-һургуулинуудые болон бусад эмхи зургаануудые олон болгохо шухала. Тиигэбэл колхознигуудай, илангаяа эмэгтэй колхознигуудай ажал хүнгэн болохо, тиигээд тэдэнэр ниитын ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг болохо байна.

Колхоз болон совхозуудай үйлэдбэрие саашадань амжалтатайгаар хүгжөөхэ хэрэгтэ үйлэдбэритэй эрдэм ухаанай холбоо барисаае үргэдхэхэ, бэхижүүлхэ ябадал туйлай ехэ удхашанартай болоно. Манай бүхы партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинууд, наука болон соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө газар таряалангаа, мал ажалаа эрхилхэ хэрэгээ һайжаруулгадань, хүдөө ажахын урда табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэнь колхоз, совхозуудта хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр туһалха уялгатай.

Партиин Центральна Комитедые тойрон батаар жагсаһан Россин Федерациин арадууд долоон жэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ түгэс оруулалта хэхэ гэжэ нүхэр Полянский республикын партийна, советскэ организацинуудай, бүхы ажалшадай үмэнэһөө Пленумые найдуулба.

Һүүлээрнь КПСС-эй ЦК-гэй гэшүүндэ кандидат, Украинын Коммунистическэ партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Н. В. Подгорный** элидхэл хэбэ. Республикын ажалшад арга боломжоёо тодорхойлоод, долоон жэлэй түсэбые промышленностиин талаар 5—6 жэл соо, хүдөө ажахын талаар 5 жэл соо дүүргэхэ гэһэн уялга абанхай гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Украинада кадрнуудые хубаарилан табиха хэрэгтэ горьтойхон хубилалта болоо гэжэ нүхэр Подгорный хэлэнэ. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада 15 мянгаһаа олон партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, промышленностиин болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ хүдэлхөөр колхоз, совхозуудта эльгээгдэһэн байна. Мүн районуудшье кадрнуудаар бэхижүүлэгдээ. Партийна эхин организацинууд бүхы колхозуудта бии боложо, урган бэхижэнхэй.

Республика дотор хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэг долоон жэлэй түсэбые табан жэл соо дүүргэхээр ябуулагдажа байна гэжэ нүхэр Подгорный долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ хэһэн Украинын ажалшадай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые тодорхойлхо зуураа мэдээсэбэ. Гэхэ зуура мүнөө жэл сагай уларил муу байжа, ургаса абаха хэрэгтэ һаад тойбо татаһыень хараадаа абаха хэрэгтэй.

Бүхы хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ үндэһэ һуури болодог ороoһо таряа бүри ехээр абадаг болохо гол зорилго ойрын жэлнүүдэй туршада табигдаһаар лэ байха юм. Тиихын тула ургамалнуудай ургаса хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, газараа бүри һайнаар элдэхэ, түрүү агротехникые нэбтэрүүлхэ, бага ургаса үгэдэг ургамалнуудые үндэр ургасатай ургамалнуудаар, нэн түрүүн кукурузаар һэлгэхэ шухала. Тэрэшэлэн ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын, илангаяа мал ажалай продукциин өөрынь үные химдаруулхын түлөө колхоз, совхозууд оролдожо байна. Энэ хэрэг үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулга болон хүдэлмэриин түрүү арга үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар бэелүүлэгдэхэ юм.

Долоон жэлэй түсэбые табан жэл соо дүүргэхэ талаар республика дотор бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээ-ябуулганууд тухай саашань элидхэлшэ хөөрэнэ. Ойрын жэлнүүдэй туршада жэгдэ бэшэ ургаса абаха ябадалые усадхаха, бүхы колхоз болон совхозуудта тогтууритай үндэр ургаса абадаг болохо хэрэгые хангаха—иимэ нэгэ гол шухала зорилго Украинын Коммунистическэ парти урдаа табина. Республика дотор үрэһэнэй ажахые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Бага ургаса үгэдэг ургамалнуудай тарилгые хороожо, үндэр ургасатай, ехэ ашагтай ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ гээшэ ороoһо таряанай, тэжээлэй валовой суглуулбарие ехэдхэхэ тон шухала арга боломжо мүн. Тиимэ дээрэһээ кукурузын тарилга горьтойхоноор ехэ болгогдожо, энэ жэл 7,7 миллион гектарта хүргэгдөө. 1953 ондо энэ ургамал 2 миллион гектар эзэлһэн байгаа һэн. Кукурузын ороoһоной дунда зэргын ургасые гектарай 30—40 центнертэ, эшэ набша болон буурсагай ургасые гектарай—500—700 центнертэ хүргэхэ, тиихэдэ шииг нойтоор бага урда зүгтэ гектарай — 300—400 центнертэ хүргэхэ зорилго шиидхэгдэжэ байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха талаар нүхэр Мануковскиин бригадын үүсхэлые республикын механизаторнууд эдэбхитэйгээр дэмжээ.

1963 ондо Украина 40 миллион тонно сахарай свёкло суглуулха ёһотой гэжэ нүхэр Подгорный саашань мэдүүлбэ. Тиихын тула тарилгын талмайе үргэдхэжэ, 1 миллион 660 мянган гектарта хүргэхэ, мүн ехэ ургаса абаха шухала. Хүшэр хүндэ ажалтай хүдэлмэриие, тарилгын хойноһоо харууһалга хэхэ болон ургаса хуряалгые саашадань оньһожоруулха ябадал свёклын ажахыдахи гол шухала асуудал болонхой. Ажал хүдэлмэрие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха хэрэгтэ манай селекционернүүдэй дэлхэй дээрэ эгээн түрүүлэн байгуулһан, үйлэдбэридэ мүнөө үргэнөөр нэбтэрүү-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

лэгдэжэ байһан ганса үрһэтэй сахарай свёкло тариха ябадал ехэ аша туһатай байна.

Украинын ССР-тэ сад сэсэрлиг болон үрэ жэмэсэй эзэлдэг талмай үргэдхэгдэжэ, тэдэнэй ургаса дээшэлүүлэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ тэрэшэлэн мэдүүлээ. Тиигэжэ республика хадаа үрэ жэмэс тарилгаар орон доторoo түрүү республикануудай нэгэн болохо юм.

Ниитын мал ажал саашадань хүгжөөхэ асуудалнууд тушаа хэлэхэ зуураа, нүхэр Подгорный иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 1963 ондо эбэртэ бодо малай тоо 59 толгой болохо, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо — 22—25, гахайнуудай тоо — 70 толгой хүрэтэрөө олошоруулагдахаар хараалагдана.

Мяханай талаар арад зоной хэрэглэмжые ойрын жэлнүүдтэ бүрин хангаха тушаа партиин табиһан хойшолуулашагүй зорилго түбхын түрүүндэ гахай үсхэбэрилхэ ажал хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй ашаар шиидхэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Мүнөө жэлдэ республикын колхозууд болон совхозууд 7 миллион шахуу гахайнуудые шахаа, энэнь нёдондонойхидо орходоо 24 процентээр олон болоно. Худалдаа наймаанай организацинууд 1 миллион шахуу гахай шахаһан байна. 1960 ондо колхозууд болон совхозуудта шахагдаха гахайн тоо толгой 12—13 миллиондо хүргэгдэхэ, худалдаа наймаанай организацинуудта — миллион хахадта хүргэгдэхэ, тиихэдэ 1963 ондо — 22—25 миллион гахай шахагдаха байна.

Тэрэшэлэн эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха хэрэг һайжаруулагдаа. Саашадаа жэл бүри 4,7 миллион толгой эбэртэ бодо мал гүрэндэ тушаагдахаар хараалагдана. Энэнь 1958 онойхидо орходоо 1,7 дахин олон болоно.

Хэдэ хэдэн областьнуудта партиина организацинууд мал ажалай продуктнуудые, илангаяа мяха улам ехээр абахын түлөө ёһотой тэмсэл үшөөл дэлгэрүүлнэгүй, эмхидхэлэй хүдэлмэри оролдосотой һайнаар ябуулнагүй, колхоз бүхэнэй абаһан уялгануудаа наринаар дүүргэдэг байха ябадал туйланагүй гэжэ Н. В. Подгорный саашань хэлэһэн байна. Жэшээлхэдэ, иимэ байдал Запорожьеын, Одессын болон Николаевска областьнуудта үзэгдэнэ.

Мал ажалда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилго гол зорилгонуудай нэгэн байгаа, байхашье гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлэн хэлэнэ. Мяха болон һү абаха талаар хараалһан хэмжээгээ бэелүүлхын тулада бидэнэр хоёр дахинһаа ехээр тэжээл бэлэдхэхэ уялгатайбди. Энэ талаар шиидхэхы үүргэ мүн лэ кукурузада олгогдоно. Мүнөө жэлдэ Украинада 50 миллион тонно силос дарагданхай. Ойрын 2—3 жэлэй турша соо зуун миллион тонно хүрэтэр силос дарагдахаар хараалагдана.

Колхозууд болон совхозуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудал тон шухала гэжэ Н. В. Подгорный элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэһэн байна. Бүтээсэ ехэтэй ажалай гайхамшаг үльгэр жэшээ харуулжа байһан хүдөө ажахын түрүүшүүлые тэрэ нэрлэһэн байна. Хүдөө ажахын зарим һалбаринууд үшөөл багаар оньһожоруулагданхай, тиимэһээ бар хүсэнэй ажал ехээр гаргагдана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Энэ хадаа продукциин, илангаяа мал ажалай продукциин өөрын үнэ сэнгэй ехэ байһанай гол шалтагаан болоно.

Адуу малай тоо толгой хурдан түргэнөөр олошоруулхын тулада оньһожоруулга һураггүй ехээр хэрэглэхэ хэрэгтэй. 1963 он хүрэтэр мал ажал дээрэхи хүдэлмэриие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха хойшолуулагдашагүй зорилго Украинын Коммунистическэ партиин Центральна Комитет табяа.

Колхозууд болон совхозуудай абадаг продукциин үнэ сэн адлирхуу болгохо тухай, колхозниггуудай ажалта үдэртэ ямаршье үедэ түлэгдэхэ нөөсын жаса колхозуудта байгуулха тухай, ажалта үдэртэ түлэгдэхэ эгээн ехэ хэмжээ тогтоохо тухай асуудалнуудые нүхэр Подгорный мүн лэ табиһан байна. Украинын хүдөө нютагуудта гэр байрын болон культурно-ажаһуудалай барилгын үргэн далайсатайгаар хэгдэжэ байһан тухай баримтануудые тэрэ харуулһан байна. Хэрбээ үнгэрһэн 8 жэлэй турша соо жэл бүри дунда зэргээр зуу мянган байрын гэр баригдадаг байгаа һаа, мүнөө жэлдэ хоёр дахин шахуу олон гэр баригдажа байна.

Колхозниггууд, совхозууд болон РТС-үүдэй хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, бүхы украин арад өөһэдыгөө шэн габьяата ажалаар коммунизмын илан мандаха саг ойртуулхын тулада долоон жэлэй түсэб табан жэлдэ дүүргэхын түлөө дэлгэрүүлһэн тэмсэлээ улам шангадхаха гэжэ нүхэр Подгорный мэдүүлээ.

Удаадахи элидхэл КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Н. И. Беляев** хэбэ. Боложо байгаа Пленумэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан асуудал совет арадта туйлай ехэ удхашанартай гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Ороной арадай ажахые хүгжөөхэ асари ехэ түсэбүүд дотор туйлай ехэ арга боломжотой байһан Казахстанда горьтой үүргэ олгогдоно.

23 миллион үлүүтэй гектар шэнэ газар ашаглажа, республика хадаа ороohо таряа абадаг томохон район болонхой, худалдагдаха ороohо таряа абалгаар РСФСР-эй һүүлээр хоёрдохи һуури эзэлнэ. Тиихэтэй хамта техническэ ургамалнууд, огородой эдеэн болон хартаабха, мал ажалай продуктнууд улам ехээр абтадаг, тушаагдадаг болоо.

Казахстан Советскэ Союзай аха дүү бүхы республиканууд шэнги һалбаран мандажа байна. Тэрэнэй арадай ажахые хүгжөөлгэдэ долоон жэлэй турша соо энээнэй урда тээхи 35 жэлнүүдэйхидэ орходоо 24—27 миллиард түхэригөөр ехэ капитальна һомололго хэгдэхэ. Республикын колхозууд болон совхозууд долоон жэлэй эсэс багаар жэл бүри миллиард хахад пүүд ороohо таряа хуряадаг, 800 миллион пүүдһээ бага бэшэ ороohо таряа гүрэндэ худалдадаг болохо уялгатай. Адуу малай тоо толгой нилээд олошоруулагдаха, тэдэнэй ашаг шэмэнь дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Ороohо таряа, нэн түрүүн хабар таригдаһан шэниисэ улам ехээр абадаг болохо гээшэ Казахстанай хүдөө ажахын гол шухала зорилго саашадаашье байха юм. Тэрээнтэй хамта Казахстанда ороohо таряа ехээр абадаг болохо талаар кукуруза шухала һуури эзэлнэ. Колхозууд болон совхозуудта 1960 ондо 2 миллион 100 мянган гектар дээрэ, 1962 ондо 4 миллион 500 мянган гектар дээрэ гэхэ гү, али 1959 онойхидо орходоо 3,2 дахин ехэ газар дээрэ кукуруза тариха шухала гэжэ Казахстанай Компартиин ЦК тоолоһон байна.

Республика дотор жэл бүри миллиард хахад пүүд ороohо таряа хуряажа байхын тулада энэ долоон жэлэй турша соо ороohото ургамалнуудай ургасые үнгэрһэн табан жэлэйхидэ орходоо дунда зэргээр гектар бүриин 3,5—4 центнерээр дээшэлүүлхэ шухала. Энэ зорилго хүнгэхэн бэшэ, зүгөөр бэелүүлэгдэмээр зорилго юм. Энэ зорилго хадаа колхоз, совхоз бүхэндэ газар тарялан эрхилхэ эрдэм наукаар баталагдаһан гурим, наукын туйлалтанууд болон түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй ашаар шиидхэгдэхэ юм. Хоёр жэлһээ удааруулангүй бүхы колхозууд болон совхозуудта газар нютагтаа таарһан сортын һайн шанартай үрэһөөр тарилга хэдэг болохо хэмжээн абтажа байна.

Республика дотор һүүлэй жэлнүүдтэ худалдагдаха ороohо таряа ехээр абадаг болоһон дээрэһээ элеватор, складууд болон ороohо таряа тушаажа абадаг пунктнууд дуталдадаг болоһон байна. Комбайнуудһаа таһалгаряагүйгөөр ороohо таряа тушаан абажа байхын, тэрэниие гутаахагүйн тулада түс бүридөө 3 миллион пүүдэй багтаамжатай ороohо таряа тушаажа абадаг үшөө 133 холын пунктнуудые хоёр —гурбан жэлэй турша соо бариха шухала. Тэдэнэр хадаа бүтээсэ ехэтэй сушилкануудаар, ороohо сэбэрлэдэг машинанууд болон бусад механизмуудаар түхеэрэгдэһэн байха ёһотой.

Казахстанда абтадаг бүхы мяханай ниитэ хэмжээн соо үхэрэй болон хониной мяхан шиидхэхы һуури эзэлдэг. Республикын абаһан социалистическэ уялганууд дотор хараалагдаһанай ёһоор, 1965 ондо 75 миллион толгой хонитой болоод байхадаа Казахстан 1966 онһоо хойшо жэл бүри 35 миллион хони үүсэлхэ аргатай болохо гэхэ гү, али 1958 онойхидо орходоо 13 дахин олон хони үүсэлхэ болохо юм.

Республикын мал ажалай хүгжэжэ байһан мүнөө үедэ, гэжэ нүхэр Беляев хэлэнэ, племенной хэрэгые эмхидхэлгэ, белогуудаар элбэг тэжээл, илангаяа бобово ногоонуудые бэлэдхэлгэ, сабшалан һайжаруулга, бэлшээри уһажуулга илангаяа шухала удхашанартай болоод байна. Республика дотор һүүлэй гурбан жэлэй туршада хүдөө ажахын эдлүүриин 19,5 миллион гектар газар уһажуулагдаа.

Республикын партийна организацинууд болон хүдөө ажахын ажалшад мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгөөр, худалдан абалгаар 1965 ондо гэжэ хараалагдаһан хэмжээе 1963 ондо туйлахын тулада бүхы шадалаараа оролдожо байна. Ниитын мал ажалые эрид хүгжөөхын, тэрээнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын тулада колхозууд, совхозуудай ажалшад мүнөө үедэ социалистическэ мүрысөө хаа хаанагүй дэлгэрүүлжэ байна.

Хүдөө ажахын продуктнуудые, илангаяа ороohо таряа абалгые ехэдхэхэ хэрэгтэ совхозуудай гүйсэдхэдэг үүргэ тухай элидхэлшэ тодорхойгоор хэлэбэ. Хэрбээ 1953 ондо тэдэнэр гүрэндэ ооройдоо 25 миллион пүүд ороohо таряа тушааһан байгаа һаа, 1958—1959 онуудай туршада 1 миллиард 2 миллион пүүд тушааһан байна. Һүүлэй табан жэлэй турша соо мал ажал хүгжөөлгэдэ ехэ хубилалтанууд болоо. Эдэ жэлнүүдэй үедэ совхозууд мяха абалгые 3,4 дахин, һү — 4,7 дахин, үндэгэ — 7,5 дахин, ноohо — 3,8 дахин дээшэлүүлээ. Мүнөө шэнэ газарай совхоз бүхэндэ дунда зэргээр 1218 толгой эбэртэ бодо мал, 4426 толгой хони ямаан, 500 гахай, 4000 толгой шубуун тоологдоно.

Гээгдэнги колхозууд, совхозуудые мэргэжэлтэй кадрнуудаар бэхижүүлгэ тухай, ниитын ажахын экономикые саашадань дэбжээлгэдэ зорюулагдаһан үүсхэл тухай элидхэлшэ саашань хэлэбэ. Тракторнотаряан ажалай бригаданууд мэргэжэлтэй агрономууд болон механизаторнуудаар бэхижүүлэгдэнэ. Бригадирнуудай юрэнхы болон тусхай мэргэжэл дээшэлүүлэгдэнэ. Хэрбээ 1954 оной январиин 1-дэ республикын колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудта дээдэ, тусхай дунда эрдэмтэй 9 мянга шахуу мэргэжэлтэд хүдэлмэрилжэ байгаа һаа, мүнөө 20 гара мянган тиимэ мэргэжэлтэд ажаллана.

Гэхэтэй хамта, Казахстанай компартиин Центральна Комитет, обкомууд болон райкомууд хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие үшөөл муугаар эрхилнэ гэжэ нүхэр Беляев тэмдэглэбэ. Мэргэжэлтэдые үсөөнөөр дэбжүүлдэг ябадал ехэхэн дутагдал болоно.

Хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгые шэнэ зорилгын хэмжээндэ хүрэтэр үргэхын тулада, гэжэ нүхэр Беляев тэмдэглэбэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие һайнаар мэдэдэг, Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын захяа заабаринуудые оролдосотойгоор бэелүүлхэ шадабаритай мэргэжэлтэ кадрнуудаар партиин хүдөөгэй райкомуудые, областной комитедүүдые бэхижүүлхэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй.

Республикын шэнэ газарай районуудтахи хүнүүдэй дунда ябуулагдадаг политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри нэгэ онсо илгаатай юм. Энэнь юуб гэхэдэ, хүдөөгэй хүн зоной дунда залуушуул тон ехэ һуури эзэлнэ. Теэд залуушуулай культурна эрилтын үлэмжэ ехэ байдагынь мэдээжэ ха юм. Гэбэшье республиканска организацинууд, тэрэшэлэн СССР-эй Культурын министерство, Центросоюз энэ ушар байдалые хараадаа хүсэд абанагүй.

Саашань нүхэр Беляев республикын хүдөө ажахын министерствын, тэрээнэй нютагуудтахи организацинуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутагдалнуудые тэмдэглэбэ. Министерствын ажал-ябуулгадахи ехэ дутагдалнууд зайсуулагдаадүй байһаар гэжэ тэрэ хэлэбэ. Эдэ дутагдалнуудай гол шухалань юуб гэхэдэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, наука болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтые дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлгэ, хүдөө ажахые хүгжөөлгын холын хараата түсэбүүдые зохёолго удааруулагдана, колхозууд, совхозууд болон научна эмхи зургаанууд холбоо барисаа муутай байһаар, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэлгын, механизацилгын шухала болоһон асуудалнуудые шиидхэлгэ һулаар ябуулагдана.

Хонин ажал хүгжөөхэ, эбэртэ бодо малай тоо толгойе олошоруулха, мүнөө байгаа колхозууд, совхозуудһаа холо оршодог районуудтахи бэлшээри, сабшалангай туйлай ехэ газарнуудые, мүн хахалан ашаглажа болохо газарнуудые ашаглахын зорилгоор республика дотор ойрын 2—3 жэлэй туршада гол түлэб мал ажалай 250—280 совхозуудые нэмэжэ байгуулха хэрэгтэй болоод байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи техническэ дэбжэлтын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын, колхозууд, совхозуудта ажал ехэтэй хүдэлмэриие комплексноор механизацилгын асуудалнууд тухай нүхэр Беляев тогтожо хэлэбэ. Республикын хүдөө ажахын үйлэдбэриие электрификацилга һулаар ябуулагдана гэжэ тэрэ хэлэбэ. Хүдөө ажахые хүгжөөлгын долоон жэлэй түсэбые бэелүүлэн, Казахстанай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд хүдөө ажахын хүдэлмэриие механизацилгын, электрификацилгын, техническэ дэбжэлтын асуудалнуудта улам ехэ анхарал хандуулна.

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Беляев иигэжэ хэлэбэ:

— Советскэ Союз өөрынгөө бүхы түүхын турша соо хэзээшье эды шэнээн ехэ хүсэтэй байгаагүй, манай гүрэнэй, дэлхэйн бүхы социалистическэ системын уласхоорондын нэрэ хүндэ, уласхоорондын политикада тэдээнэй нүлөөнь мүнөөнэйхидэл адли эды шэнээн ехэ хэзээшье байгаагүй. Дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ оршон байдалай һайжарһаниинь, гүрэнэй элдэб байгууламжатай олон оронуудай харилсаанай элитээр һайжарһаниинь, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ арга боломжын эли тодо болоһониинь Советскэ Союзай, Никита Сергеевич Хрущевой толгойлдог правительствын агууехэ түүхэтэ аша габьяа болоно.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүнэй кандидат, Белоруссин компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **К. Т. Мазуровта** элидхэлэй үгэ үгтэбэ. Республикын хүдөө ажахын ажалшад зарим тэды амжалта туйлаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Ороohото таряа, хартаабха, һү, мяха, үндэгэ болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые худалдан абаха гүрэнэй түсэбүүд болзорһоо урид дүүргэгдээ. Гэбэшье Белорусска ССР-эй партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай эмхидхэлэй хүдэлмэриин дутагдалтай байһан дээрэһээ колхозууд, совхозууд абаһан уялгаяа дүүргээгүй, тиимэһээ республика бүхы дээрээ уялгаяа гүйсэд дүүргэжэ шадаагүй. Байгаалиин муу эрхэ байдал нүлөө үзүүлһэн байна. Гэбэшье уридшалһан мэдээнэй ёһоор, колхозууд, совхозуудта ороohо таряан үнгэрэгшэ жэлэйхиингээ тухай суглуулагдаа.

Кукуруза тарижа ургуулгада түрүү агротехникэ, комплексно механизаци хэрэглэһэнэй ашаар колхозууд, совхозууд гектарһаа дунда зэргээр 400 центнер эшэ набшаһа суглуулһан байна. Тиихэдэ 400 звено гектарһаа 1000-һаа 1500 центнер хүрэтэр ургаса абаа. Республика дотор үнеэн бүридэ 10 тонно, тэрэ тоодо кукурузын 9 тонно силос дарагданхай.

1959 ондо хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө 29 центнер мяхан гүрэндэ худалдагдаа.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгын арга боломжо тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Мазуров колхозууд, совхозууд 1960 ондо 100 гектар бүридэ мяха абалгые 40 центнертэ хүргэхэ гэхэ гү, энэ жэлэйхидэ орходоо 35 процентээр дээшэлүүлхэ, тиихэдэ һү—170 центнер гэхэ гү, 25 процентһээ ехые абаха гэжэ хараалһан байна. Республика долоон жэлэй түсэбые таба-зургаан жэл соо дүүргэхэ, долоон жэлэй эсэстэ 100 гектар бүридэ 500—560 центнер һү, 90 центнер мяха абадаг болохо байна. Энээнэй тулада сахарай, эдеэ хоолой промышленностиин, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хаядаһаар мал шахалгые, мүн тусхай совхозуудта шахалгые үргэнөөр эмхидхэхээр хараалагдана.

Ажахынууд гахай үсхэбэрилгэдэ түрүү арга үргэнөөр хэрэглэжэ захалаа. Ерэхэ жэлдэ бүхы колхозууд, совхозуудта гахайнуудые дураарнь бэлшээн тэжээдэг болохонь. Энэ хадаа гахай харалгада гаргашалагдадаг хүдэлмэриин хүсые таба дахин хороохо, тиихэтээ хамта, урдань байһан талмай дээрэ гурба, дүрбэ дахин олон гахай бариха арга олгохо байна.

Республика дотор хонин ажал хүгжөөлгэдэ хангалтагүй байдал тохёолдонхой. Мяха-ноohо үгэдэг хонидһоо гадна, нарибтар ноohо, дэгэлэй арһа үгэдэг хонидой тоо толгойе олошоруулха хэмжээ ябуулганууд мүнөө үнгэргэгдэжэ байна.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгын хэмжээгээр долоон жэлэй даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэхын тулада республикын партийна организаци 1960 ондо ороohо тарянай валовой суглуулбариие 1959 онойхидо орходоо 70 процентээр дээшэлүүлхэ зорилго табинхай. Энэ зорилго ороohото культурануудай ургасые дээшэлүүлһэнэй, мүн тарилгын талмайе үргэдхэһэнэй ашаар гол түлэб туйлагдаха байна.

Республикын эрхэ байдалда хартаабха болбол эдеэ хоолой, тэжээлэй шухала зүйл болоно. Тиимэһээ тэрээнэй тарилга миллион гектар эзэлнэ. Овощь болон хартаабха тарижа ургуулгые үргэнөөр механизацилха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Мазуров хэлэбэ. Тусхайлбал, хартаабха таридаг, хуряадаг, ашадаг шэнэ машинанууд илангаяа хэрэгтэй юм. Ороohо тарянай, хартаабхын тарилгын талмайе үргэдхэхэтээ, тэрээнэй ургасые дээшэлүүлхэтээ хамта, ниитын малые тэжээлээр хангаха зорилго кукуруза абалгые нилээд ехэдхэһэнэй ашаар гол түлэб шиидхэгдэхэ байна. 1960 ондо кукуруза тарилга хоёр дахин шахуу ехэдхэгдэжэ, 500 мянган гектарта хүргэгдэхэ байна. Ороохото-бобово ургамалнуудай, тэрэ тоодо тэжээлэй люпинэй тарилгын талмайе шадаал һаа ехээр үргэдхэхэ хэмжээ абтажа байна.

Хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургасые хараалагдаһан хэмжээгээр абахын тулада колхозууд, совхозуудта газар эдлүүриин научна арга нэбтэрүүлэгдэнэ. Наука болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэмжээ абтажа байнхай. Жэл бүри 500—600 мянган гектар талмай дээрэ эһэнхэй хүрэһэндэ известко оруулагдажа, эһэнхэй бүхы хүрэһэндэ известко оруулга долоон жэлэй эсэстэ гол түлэб дүүргэгдэхэ зорилго табигдана. Хоёр миллион гектар сабшалан, бэлшээри һайжаруулагдахаар хараалагданхай.

Уһалуури хадаа Белоруссин эрхэ байдалда тарилгын талмайнуудые үргэдхэхэ, хүдөө ажахын эдлүүриин бүхы газарнуудай ашаг үгэлгые дээшэлүүлхэ ехэ резервэ болоно гэжэ нүхэр Мазуров тэмдэглэбэ. Республикын хүдөө ажахын бүхы эдлүүриин газарай дүрбэнэй гурбан хубиһаа үлүүнь намагтай, хартаганаа бургааһанда дарагданхай юм. Гаднэ миллионһоо үлүү гектар хахалагдадаг газар хэтэрхэй ехээр уһажанхай тулада тэндэ мелиоративна хүдэлмэри хэхые эринэ.

Мелиорациин ехэ ашагтай байдагыень, бүхы гаргашын түргэнөөр харюулагдадагыень хэдэн жэшээнүүд дээрэ харуулха зуураа, элидхэлшэ долоон жэлэй туршада Белоруссi дотор оройдоо 700 мянган гектар газар хуурайлагдахаар, уһалуулагдахаар хараалагдана гэжэ хэлэбэ. Энэ тон бага гээшэ. Гэбэшье энэ хүдэлмэри мелиоративна техникын дутаһан дээрэһээ унжагайрна. Хэрбээ машинно-мелиоративна станцинуудые шэнэ техникээр хангаад байгаа һаа, һомологдоһон мүнгэнһөө үлүү гаргаша хэнгүйгөөр, долоон жэлэй турша соо хараалагдаһанһаа 1,5 дахин ехэ газар хуурайлагдаха, уһажуулагдаха байгаа. Энээнтэй дашарамдуулан нүхэр Мазуров СССР-эй Госплан, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство мелиоративна техникэ үйлэдбэрилгэдэ ехэ анхарал хандуулха ёһотой гэбэ.

Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор, гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлэн хэлэбэ, хүдөө ажахые механизацилга ехээр үргэдхэгдэжэ, тэрэнэй ашаар хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлэгдэхээр хараалагданхай. Гэбэшье энэ талаар хүдэлмэри удаанаар хэгдэнэ.

Белоруссин тосхонуудта барилгын хүдэлмэри ехээр хэгдэжэ байна гэжэ хэлэхэ зуураа. нүхэр Мазуров хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэ мэргэжэлтэд, инженернууд болон техникүүдые бэлэдхэхэ тухай, колхозууд хоорондын барилгын организацинуудые механизмуудаар хангаха тухай асуудалые СССР-эй Госплан, Хүдөө ажахын министерствотэй хамта хаража үзэхэ ёһотой, тиихэдэ СССР-эй Госстрой шэнэ экономично типовой проектнүүдые зохёохо ёһотой гэжэ тэмдэглэбэ.

Долоон жэлэй түсэбэй даалгабариие амжалтатайгаар бэелүүлхын тула, гэжэ элидхэлшэ саашань хэлэбэ, Белоруссин Коммунистическэ парти хүдөөдэ эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриие саашадань һайжаруулгада ехэ анхарал хандуулна. Социалистическэ мүрысөөнэй ябаса дундуур хүдөө ажахын үйлэдбэриин шэнэ мастернууд, колхозно алдарта таряашадай түрүү түлөөлэгшэд урган дэбжэнэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хуушанай ажалшадһаа, мэргэжэлтэдһээ һургаал абан, эдэбхитэйгээр ажаллажа байдаг залуушуул мүнөө мал ажал хүгжөөхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиие, тэрээнэй Ленинскэ Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсаһан Белоруссин бүхы коммунистнууд, бүхы ажалшад абаһан социалистическэ уялгануудаа дүүргэжэ, промышленностиинше, хүдөө ажахыншье үйлэдбэриин хэмжээгээр долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулнаб гээд, үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Мазуров мэдүүлбэ.

Узбекистанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Ш. Р. Рашидов** элидхэл хэбэ. Манай партиин ленинскэ ёһоной дайшалхы ажал-ябуулга совет хүнүүдые хэмжээгүйгөөр баясуулна, зоригжуулна гэжэ тэрэ хэлэнэ. Манай парти ажахын, политическэ зорилгонуудые эрдэм ухаанай үндэһэ һуури дээрэ эрид шууд шиидхэжэ байдаг, эмхидхэлэй туйлай ехэ бэлиг шадабаритай, теори болон ажал-ябуулгаяа хоорондонь нягтаар холбожо, шадамараар бэелүүлжэ байдаг юм.

Ажалай ниитэ хубаарилгын ёһоор ороноо үнэтэй техническэ түүхэй эд —хлопогоор бүри ехээр хангадаг болохо хүндэтэ уялга Узбекистанай хубида тудаа гэжэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ туйлаһан республикынгаа ажалшадай хүдэлмэриин дүнгүүд тухай Пленумдэ хэлэхэ зуураа нүхэр Рашидов мэдүүлбэ. Мүнөө жэл хлопок ургуулагшад республикын түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ ургаса абаа, хлопок хуряадаг машинануудые хэрэглэлгэдэ үндэһэн хубилалта туйлаа. Байгша ондо бүхы областьнууд, бүхы шахуу районууд, диилэнхи олон колхоз, совхозууд түсэб болон социалистическэ уялгануудаа дүүргээ.

Удаань нүхэр Рашидов эрхим һайн ургаса абаһан түрүү областьнууд, районууд болон колхозууд тухай хөөрэжэ үгөө. Социалистическэ Ажалай Герой Шарафат Бараваевагай толгойлдог бригада 88 гектар талмай дээрэһээ гектар бүриин 60 центнер хлопок абаа. Тиихэдэ Социалистическэ Ажалай Герой, мүнөө энэ Пленумдэ хабаадагша Ганишер Юнусовай комплексноор оньһожоруулагдаһан бригада Хооһон талада гектарай 60 центнер ургаса хуряагаа.

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэриин ёһоор Узбегэй ССР ороной хлопок ургуулдаг гол шухала база саашадаашье байха юм гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Республикын хлопок ургуулагшад хлопок үйлэдбэрилхэ талаар долоон жэлэй һүүлшын жэлдэ хараалагдаһан хэмжээндэ нэгэ жэлээр урид хүрэхэ гэжэ шиидэнхэй.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Рязаниин область. КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй урда тээ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Сасовско районой малшад гайхамшагта амжалта туйлаа. Районой бүхы 35 колхоз, 3 совхоз мяха худалдалгаар гурба, гурба үлүүтэй жэлнүүдэй нормые болзорһоонь урид дүүргээ. Партиин Центральна Комитедые, нүхэр Н. С. Хрущевые найдуулһан үгэдөө рязанайхид нэрэтэй солотойгоор хүрөө. **Зураг дээрэ:** Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозниггууд хүдэлмэриингөө дүн гаргажа байна. Зүүн гарһаа: тугалшан В. А. Ежикова, һаалишан Н. А. Варзунина, һаалишан П. А. Игошина, колхозой парторганизациин секретарь Р. К. Синило, һаалишан Е. Г. Хренкина. **ТАСС-эй фотохронико.**

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(...гэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи, 2-дохи нюурнуудта)

...эр Рашидов бусад һалбари... байдал тушаа хөөрэнэ. Рес...кын хүдөө ажахын ажалшад ...оломжоёо тоолоод, 1965 оной ...эндэ торгоной буурсаг үйлэд...хэ талаар 1964 ондо, мяха, ...—1963 ондо, лубяной урга...удаар—1962 ондо, овощь, ...абха болон бахчёва ургамал...ар—1962 ондо хүрэхэ гэжэ ...э гээд тэрэ хэлэнэ. Узбеки...й түрүү колхозууд саг улари...айн эрхэ нүхэсэлые, уһалха ...боломжоёо хэрэглэн кукуру...хартаабхын, морковиин, ка...ын болон эдеэ хоолой бусад ...хэдэн ургамалнуудай хоёр ...а жэл бүри абадаг бай... Узбекистанай Компартиин ...эдэ ажахынуудай дүй дүр...ые үргэнөөр тарааха тухай ...ол баталан абаа. 1960 онһоо ...жэ, кукуруза, джугары, эртын ...ь болон хартаабхын уһалаг...г талмай дээрэһээ хоёр урга...баха гэһэн шиидхэбэри абтан...

...еспубликын партийна организа...нитын ажахыдахи малай тоо ...ойе олошоруулха хэрэгтэ ур... гаргагдаһан алдуунуудые ...шууд зайсуулжа байна. 1960 ...колхоз, совхозуудта үнеэдэй ...1965 ондо хараалагдаһан хэм...ндэ хүргэгдэхэ байна.

...Р. Рашидовай элидхэл дотор ...өө ажахыдахи техническэ дэб...тын, газар тарялангаа һай...р эрхилдэг болохо тухай асуу...нууд ехэ һуури эзэлээ. Кетмень ...глэнгүйгөөр, хүндэ ажалые хү...машинануудаар хэжэ, хлопо...үндэр ургаса абажа болохо юм ...э республикын колхоз, совхо...мүнөө жэл бодотоор баталан ...шэлээ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Кет...ь хэрэглэгдээгүй талмай дээрэ ...илгые элдүүрилгэдэ гаргаша...дадаг ажал 4—5 дахин бага ...оо. 1961 ондо кетмениие оройн...хэрэглэхэгүй зорилго табиг...хай.

...лопок ургуулха, хуряаха хү...мэриие үргэлжэ дээрэнь оньһо...руулха асуудалнууд тушаа нү... Рашидов тодорхойгоор хөөрэ... Ороной элитэ механизатор Тюпко гэгшын жэшээгээр рес...блика доторнай үргэлжэ дээрээ ...һожоруулагдаһан 5 мянган бри...а хүдэлнэ. Эдэ бригаданууд ...спублика дотор 1965 ондо ха...алагдаһан хэмжээнэй продукци ...эдбэрилдэг болоо. Нүхэр Тюп... 4 нүхэдтэйгөө мүнөө жэл 301 ...но хлопок—хүн бүхэндэ 60 тон...—ургуулаа. Тиихэдэ центнер хло...к үйлэдбэрилгэдэ оройдоол 10 ...гаргашалаа гэхэ гү, али өөрынь ...ме 87 түхэриг хүрэтэр химдаруу...а. Энэнь бүхы республикынхи...а 2,5 дахин химда юм.

Нүхэд Мурзаковой, Джураевай, ...суповай, Тураевай үргэлжэ дээ...э оньһожоруулагдаһан бригада...уд ехэ һайнаар ажаллаа. Рес...бликын партийна организаци ажалаа эмхидхэхэ энэ шэнэ аргые бүхы хэмжээгээр дэмжэнэ. Энэ арга үнэгүй хлопок бүри ехээр абахын түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы хүсэн болоно.

Саашань нүхэр Рашидов хабарай полевой хүдэлмэринүүдтэ амжалтатайгаар бэлэдхэжэ байһан тухай, республика дотор намарай пар хахалалга, үтэгжүүлгэ бэлэдхэхэ хэрэг эмхитэйгээр ябажа байһан тухай мэдээсэбэ. Энэ долоон жэлэй туршада 600 мянган гектар газар уһалха, 1 миллион 200 мянган гектар талмай дээрэ уһалууриин барилгые һэльбэн шэнэдхэхэ зорилго бидэнэр урдаа табинабди гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэнэ. Энээнэй ашаар хлопогой ургаса дээшэлүүлхэ арга олгогдохо.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада хүдөө ажахыда партиин бэелүүлһэн томо томо хэмжээ-ябуулганууд республикын колхозуудай хубааг-дадаггүй фондонуудые саашадань ехэ болгохо, мүн үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай гэр байра үргэнөөр бариха, уһалууриин томо барилгануудые, колхоз хоорондын электростанцинуудые гэхэ зэргын барилгануудые хэхэ шиидхэхы эрхэ нүхэсэл болоһон байна.

Нүхэр Рашидов элидхэлэйнгээ горьтойхон хубиие колхозуудай экономикые хүгжөөхэ, колхознигуудай материальна болон культурна ажана байдалые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулаа. Олониитын дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриие бүри һайнаар ябуулха тухай тэрэ хэлэбэ. Партийна комитедүүд ажахыгаа тодорхойгоор, һайнаар хүтэлбэрилдэг болоо, колхознигуудтай, совхоз болон РТС-үүдэй хүдэлмэришэдтэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй саг үргэлжэ зүбшэлдэдэг болоо. Совхоз болон колхозуудай партийна организацинууд нилээдгүйгөөр урган хүгжөө, эмхидхэлэй талаар бэхижээ. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада хүдөө ажахыда хүдэлжэ байһан коммунистнүүдай тоо 1,5 дахин олон болоо. Узбекистанай партийна организаци гээгдэнги колхоз, совхозуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа.

Туйлагдаһан эдэ амжалтанууд үшөө ехэ хүдэлмэриин эхи мүн гэжэ Узбекистанай партийна организаци һайса мэдэрнэ гээд нүхэр Рашидов мэдүүлбэ. Бидэнэр амжалтаараа һанаагаа амарха ябадалтай тэмсээбди, саашадаашье тэмсэхэбди.

Марксизм-ленинизмын агууехэ сурталнуудта хизааргүй үнэн сэхэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-е тойрон нягта жагсаалтай байһан Узбекистанай партийна организаци, бүхы ажалшад долоон жэлэй даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүй гэжэ нүхэр Рашидов КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумые найдуулба.

Декабриин 23-да Пленум хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлээ.

(ТАСС).

Сүүдхэдэ 973 граммаар нэмэнэ

Шэнэ совхозой центр Усть-Кяхта тосхон ошоһон дардам харгыгаар ябахада Савва горхоной үндэр эрье дээрэ малай байра харагдадаг. Эндэ үнинэй үхэршэн Нима Семёнович Арьяевай шахан таргалуулха гүүртэ байдаг юм.

Нима Семёнович Арьяев бэлшээн таргалуулха гүүртын малшанаар арбаад жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой.

Нүхэр Арьяев 151 хашараг бурууну удые тушаажа абаһан юм. Тиихэдэ шахалганда байһан мал бүхэнэй амидын шэгнүүрые сүүдхэдэ 600 граммһаа бага бэшээр намар, үбэлэй үедэ нэмээхэ гэжэ шиидээһэн. Тэрэ үедэ зарим хүнүүд «Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ мал таргалуулба гэжэ манай эндэ дуулдаагүй юм. Уялгань миин саарһан дээрээ үлэхэ байха, үзээрэгты» гэжэ байгаад шэбэнэлдэһэн, хэлсэһэн юм. Гэбэшье Нима Семёнович өөрынгөө үнэн сэхэ ажалаараа зоной дунда хүндэтэй болонхой. Үбэлэй сагта залуу мал бурин бүтэнөөр ондо оруулхаһаа гадна таргалуулжа, шэгнүүрынь нэмээжэ болохо байһаниень харуулаа.

Үнгэрһэн ноябрь һарада тэрэ харууһалдаг мал бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр 973 граммаар нэмээбэ. Иигэжэ нүхэр Арьяев аймагай малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ.

—Ерэхэ жэлэй май һара хүрэтэр харууһалжа байһан залуу мал бүхэнэйнгөө туд бүриин шэгнүүрые 300—350 килограммһаа бага бэшэ болгохо хүсэлэнтэйбди,—гэжэ нүхэр Арьяев хөөрэнэ. Тэрээнтэй хамта залуу малшан Валентин Тарасович Жидов хүдэлдэг юм.

Малшад малаа үдэртөө хоёр дахин уһална. Мал бүхэндэ сүүдхэдээ нэгэ килограмм үбһэ, 3 килограмм зелёнко, 200 грамм концентрат үгэнэ. Малай байрада дүтэ нэмжыһэн тарялангай узуур дээрэ мал адуулагдана. Бэлшээрээ хэды хэһэг болгон хубаагаад, эгээн түрүүн саһа багатай газартань адуулна. Малайнь байрын хашаа соо хоёр һара хүрэхэ үбһэн, зелёнко бэлдээтэй.

Д. Болхоев, манай корр.

Иигэжэ таргалуулна

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо залуу малые үбэлэй үедэ томо болгохо, шахаха хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулагдана. Артельдэ залуу мал томо болгохо 2 гүүртэ хашарагуудые таргалуулха 4 гүүртэ эмхидхэгдэнхэй.

Эдэ гүүртэнүүдтэ дүй дүршэлтэй колхознигууд малшадаар эльгээгдэһэн юм. Колхозой правлениин абаһан хэмжээнүүдэй ашаар түрүүшын амжалта туйлагдаа. Колхозой Баян Хусанай отделениин гүүртынхид эрхим дүн харуулаа. Тэдэнэр ноябрь һарын 16 үдэр соо хашараг бүхэнэй шэгнүүрые 18,4 килограммаар нэмээһэн байна. Тиигэжэ 105 толгой хашарагууд хахад һарада хамта 19 центнер 32 килограммаар нэмэһэн болоно.

Түрүүшын иимэ амжалта хайшан гэжэ туйлагдааб гэхэдэ, эндэ хүдэлмэрилжэ байһан малшад нүхэд Я. А. Корнев, Н. М. Пашинский, И. М. Корнев гэгшэд зоотехнигэй табиһан рационой ёһоор хашарагуудаа хашаанда байлгажа, эдеэлүүлһэн байна. Сүүдхын рационой хашараг бүридэ 1,5 килограмм силос һолоомотой холижо үгтэдэг, мүн 4—5 килограмм зелёнко, 2—3 килограмм һайхан үбһэн үгтэдэг. Тиихэдэ малаа хоёр дахин садатаран уһалдаг.

Б. Чагдуров.

Зэдэ.

Хүдөө бэшэгшэдэй шалгалта ЮУ ХАРУУЛНАБ?

Буурал толгойтой һаалишан

«Коммунист Иринчин Сындеев һаалишан болобо» гэһэн хөөрөөн 3 жэлэй саана Ахын аймагаар тараһан юм. Үнэхөөрөөшье 61 наһатай нүхэр Сындеевэй һаалишан болоходо, аймагаархидынь түрүүшээр гайхалдаһан байха. Мүнөө тэрэнэйнгээ амжалтаар урмашадаг болонхой.

Зургаан жэлэй туршада колхозойнгоо адуушанаар ажаллажа байтараа, һаалишан болоод, мүнөө гурбадахи жэлээ түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Үбгэн һаалишан нэн түрүүн хайнаг, һарлаг үнеэдые харууһалхадаа шадамар, ажалдаа түрүү дүй дүршэл оролдосотойгоор нэбтэрүүлдэг, хадаа амжалта туйлана. Үнгэрһэн 11 һарын туршада даалаһан үнеэн бүриһөө һү һааха түсэбөө 95 гаран процент дүүргэжэ, «Түрүү һаалишан» гэһэн нэрээ дахин бүхэлбэ.

П. Жужаев.

Зураг дээрэ: нүхэр Сындеев.

Республикын колхоз, совхозуудта трактор заһабарилгын ябаса тухай

1959 оной декабриин 20-ной мэдээн

Аймагууд	Трактор заһабарилгаар IV кварталай түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Түнхэнэй	70,6
Баргажанай	59,3
Прибайкалиин	57,1
Мухар-Шэбэрэй	46,6
Иволгын	44,7
Закаменай	42,9
Байкало-Кударын	40,0
Бичурын	37,0
Тарбагатайн	35,3
Кяхтын	34,6
Сэлэнгын	33,3
Заиграйн	32,8
Хориин	31,5
Яруунын	30,0
Зэдын	25,0
Ториин	17,6
Кабанскын	9,7
СОВХОЗУУД:	
Кяхтын	93,3
Кабанскын	89,3
Борьёогой	73,3
«Эрдэм»	69,0
Бичурын	55,6
Хориин	50,0
Сэлэнгын	50,0
Иволгын	20,0
Яруунын	5,1

Эдэ дутагдалнууд усадхагдамаар

Ерэхэ жэлдэ мяха ехээр абахын тула намар, үбэлэй сагта залуу мал шахаха, түргөөр түлжүүлхэ гэһэн уялгануудые Байкало-Кударын «Знамя Октября» колхозой малшад абаһан байгаа. Тиигэжэ 600-гаад буруу, хашараг шахалганда табижа, үдэртөө шэгнүүрыень 600—700 граммаар нэмээхэ зорилго табиһан юм.

Колхозой малшадай абаһан уялгаяа хэр зэргэ дүүргэжэ байһые манай бригада шалгажа үзөө. Коммунист П. В. Балдановай даадаг гүүртэдэ хүрэжэ ерэбэбди. Энэ малшан колхоз соогоо дүй дүршэл ехэтэй, бэрхэ адуулгашадай тоодо ородог. Нүхэр Балданов мүнөө 15 жэлдэ мал адуулжа ябана. Зунай сагта энэ адуулгашан үхэрэйнгөө шэгнүүрые дунда зэргээр үдэртэ 1000—1100 грамм нэмээжэ, социалистическэ мүрысөөндэ хододоо түрүүлдэг юм.

Мүнөө энэ гүүртэдэ 190 толгой залуу мал харууһалагдана. Үнгэрһэн һарада малайнь шэгнүүр сүүдхэдээ 300—300 граммаар нэмэһэн байна.

— Колхоздомнай малай тэжээл дуталдана,—гэжэ колхозой зоотехник нүхэр Жанчипов малай мууса түлжэжэ, таргалжа байһые шалтагаалба. Тиихэдэнь тэжээлэй рационоор һонирхобобди. Сүүдхэдээ шахагдажа байһан залуу малда оройдоо 3,5 тэжээлэй единицэ хүртэдэг байба. Иимэ бага тэжээлһээ малай таргалхань бэрхэтэй. Тиигэбэшье энэ бишыхан тэжээлынь хүсэдөөр ашаглагданагүй. Үбһэ, зелёнко, һолоомон малай хүл доро хаягдажа үгтэнэ. Тэндэ кормушка байхагүй. Тиигэжэ тэжээлэй эгээн һайн хубинь малда гэшхэгдэжэ хаягдана бшуу. Холимол тэжээл, бутаруулагдаһан овёс, шэниисэ ямаршье хушалтагүй, газаа хэбтэжэ, һалхинда хиидэнэ, хүртэ дарагдана.

Буруунуудта бүлеэн уһа уулгахада тэжээлдэ нилээд арьбан, залуу мал эдиһэнэй һайса буйлуулдаг гэжэ энэ гүүртынхидтэ мэдээжэ байгаа ёһотой. Тиигэбэшье мүнөө хүрэтэр уһаяа бүлеэдхэнгүй, малаа горхонһоо уһалһаар.

Малайнь байра үбэлжэлгэдэ мууса бэлдэгдэнхэй. Байрынь хойто ханаар ехэ нүхэнүүд гарашоод, һальхи һүрьежэ байха юм.

Гүүртын малай һүрэгтэ 30 толгой туранхай буруу бии. Теэд тэдэниинь илгагдангүй, һүрэгтэеэ суг байлгагдана.

Энэ гүүртын малшадайшье гэр байра һайса түхеэрэгдээгүй, малшадта радиоприемник байхагүй, нүүдэл библиотекэшье асарагдадаггүй.

— Арал дээрэһээ байраяа зөөхэбди гээд колхозой правлени гэр байрыемнай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ тушаа ямаршье туһаламжа хүргөөгүй. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд манай гүүртэдэ шагаадагшьегүй. Иимэ хүндэ хүшэр байдалда яажа үбэлжэжэ байнабибди гэжэ тэдэнэр һанаагаа зобоногүй гээшэ ха, —гэжэ нүхэр Балданов гомдолтойгоор мэдүүлнэ.

Мүн иимэ дутагдалнууд комсомол И. Тынтуевай даадаг гүүртэдэшье ушарна. Эндэ 270 толгой залуу мал харууһалагдадаг. Малайнь тэжээл тон бага, малынь нэгэшье дахин шэгнэгдээгүй.

Колхозой нэгэшье гүүртэдэ малшад буруу, хашарагуудайнгаа шэгнүүрые нэмээхэ гэжэ хүсэдөөр оролдоногүй. Малшадта ажалайнь түлөөһые хэды мал харууһалһанаарнь хаража үгэдэг, малай шэгнүүр дээшэлүүлһэнэйнь түлөө нэмэлтэ түлбэри байхагүй.

Малшадай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Хүнүүд өөһэдынгөө аяар лэ һуужа байдаг. Тэдэнэй хүдэлмэрээр хэншье һонирходоггүй байшоо.

Шалгалтаар элирүүлэгдэһэн эдэ дутагдалнуудые колхозой правлениидэ мэдээсэһэн байнабди. Элирүүлэгдэһэн эдэ дутагдалнууд дары усадхагдаха ёһотой.

Шалгалтада хабаадагшад: **А. И. Дарханов**, колхозой ханын газетын редколлегиин гэшүүн; **А. А. Никитин**, колхозой правлениин гэшүүн; **Ю. И. Загибалов**, аймагай хүдөө ажахын инспекциин зоотехник; **З. И. Сибирцева**, «Правда Бурятии» газетын корреспондент; **А. Л. Мантаев**, «Бурят үнэн» газетын корреспондент.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нүхэр Балданов малдаа тэжээл үгэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Машина техникээ эрхимээр бэлдэхэбди

КПСС-эй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые манай колхозой механизаторнууд ажалай һайн бэлэгүүдээр угтаба.

Мүнөө жэл орооһо таряанай ургаса урда-урдынхиһаа һайн байжа, гүрэндэ таряа ехээр худалдаха, үрэһэ хүрэнгэшье хүсэд дүүрэн хааха арга боломжотой байбабди. Мүн колхознигуудайнгаа олоһон ажалта үдэртэ орооһо горьтой хубааха, ниитынгээ адууһа малда шэмэтэ тэжээл—таряа талханай зүйл элбэгээр бэлэдхэхэ аргатай болообди.

Һүүлэй 2—3 жэлэй туршада механизаторнууднай газараа һайнаар уһалдаг, үтэгжүүлдэг боложо, тарилга, хуряалгаяа түрүү аргаар ябуулһанай ашаар орооһо таряанай тогтууритай һайн ургаса абана. Байгша ондо колхоздомнай бүхы тарилгын гектар бүриһөө дунда зэргээр 16,5 центнер орооһо таряа, зарим газарһаа га бүриин 19 центнер шэниисэ абтаһан байна. Тиихэдэ үрэһэнэй участогай гектар бүриһөө 25—30 центнер шэниисэ абтаа һэн. Тиигэжэ энэ жэлдэ орооһо таряанай ургаса нёдондонойхиһоо гектар бүридэ 5,14 центнерээр ехэ абтаһан болоно. Энэ хадаа манай эндэхи хододоо гандадаг нютагта эрхим ургаса гэжэ тоологдоно.

Таряанай ургасые дээшэлүүлхын тула тарилга, хуряалгын хүдэлмэриие хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Энээниие хараада абажа, механизаторнууднай колхозойнгоо хүсэтэ машина, техникые ерэхэ жэлдэ тарилга, хуряалга дээрэ нэгэшье һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын тулада тэдэнээ саг дарыдань, эрхим шанартайгаар заһабарилха гэжэ ехээр оролдоно.

Һаяхан артелиимнай механизаторнууд Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэлые зүбшэн хэлсээд, бүримүһэн дэмжээ.

Колхоз өөрын 12 трактор, мүн олон янзын элдэб машина, зэмсэгтэй юм. Бүхы трактор, машинануудаа колхозойнгоо мастерскойдо, Баргажанай РТС-тэ заһабарилдаг.

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон манай механизаторнууд трактор болон хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ хүдөө ажахын бусад машинануудые 1960 оной январиин 1 болотор заһабарилжа хүсэд бэлэн болгохо, мүн үбһэ, таряа хуряалгын машина, зэмсэгүүдые февралиин 1 болотор заһабарилжа дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялга абанхай.

Абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө мүрысэжэ, механизаторнууднай мүнөө эршэмтэй шангаар ажаллана.

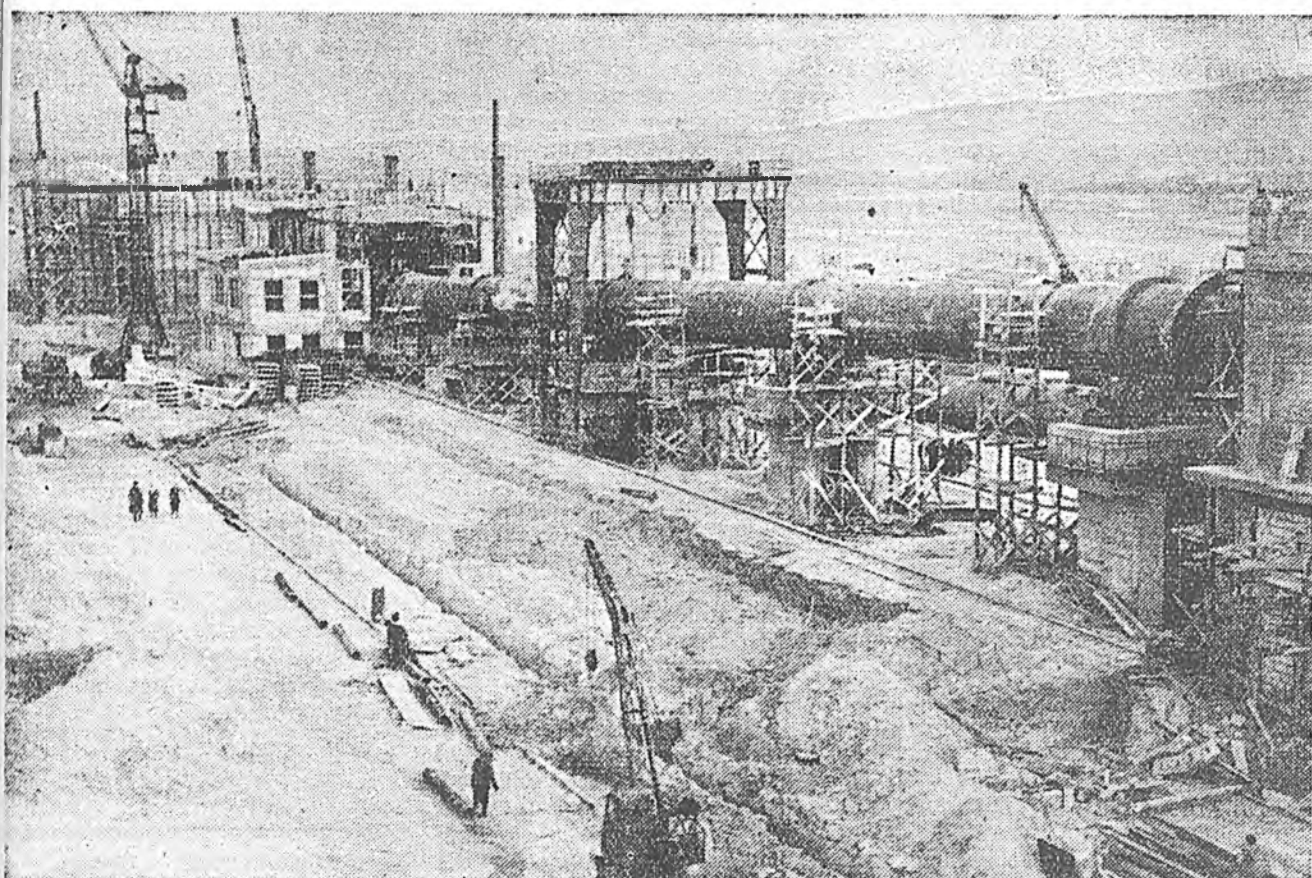
Тракторай элдэб орёо оньһон частьнуудые заһабарилдаг узелай механизаторнууд Л. Иванов, Д-Ц. Занаев, М. Гармаев, А. Санжиев, Д-Ц. Бадмаев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие ходо 130—150 процент хүрэтэр дүүргэжэ, графигһаа түрүүлэн ябана. Мүнөө тэдэнэр 6 трактор эрхим шанартайгаар заһабарилаад, бэшэ тракторнуудаа задалаад, заһабарилжа эхилэнхэй.

Механизаторнууд Николай Кузнецов, Шадай Омоноев, Санжи Гомбоева, Иван Будажапов гэгшэд хүдөө ажахын машина, зэмсэгүүдые заһабарилхадаа мүн лэ һайнаар ажаллана. Мүнөө тэдэнэр 10 гаран тракторай сеялкэ, 100 шахуу борной, анзаһа, культиватор болон бусад машинануудые заһабарилжа, түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилготой.

Долоон жэлэй хоёрдохи жэл — 1960 ондо колхознай тарилгынгаа газарые үшөө 100 гектараар үргэдхэжэ, орооһо таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые бүри дээшэлүүлхээр хараална. Тиин энэ хараа түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ механизаторнууд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байһанаа һайн мэдэржэ, ерэхэ хабарай тарилгада эрхим һайнаар бэлэдхэхээр шиидэнхэй.

Иигэжэ манай колхозой механизаторнууд КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумые ажалай һайн бэлэгтэйгээр угтаба.

А. Гармаев, Баргажанай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир.

Крымэй область. Бахчисарай город шадар колхоз хоорондын цементын завод баригдажа байнхай. «Севастопольстрой» гэжэ трестын хүдэлмэришэд, мүн колхознигууд завод барилгада хабаадалсана. Зураг дээрэ: Крымэй колхоз хоорондын цементын заводой барилгын юрэнхы түхэл.

ТАСС-эй фотохронико.

Виктор Константинович Данилов Улан-Удын горпромкомбинадай гэрэл хадаг цехтэ хүдэлмэрилнэ. Долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсон, энэ хүдэлмэришэн үдэр бүриингөө даабарие 140 процент дүүргэнэ.

Зураг дээрэ: В. К. Данилов ажаллажа байна. Л. Хайдуровай фото.

Ажал ехэтэй хүдэлмэрие оньhожоруулнабди

Бар хүсэнэй ажалые оньhожоруулха, үйлэдбэридөө автомат арга үргэнөөр хэрэглэхын түлөө манай заводой коллектив ехэ оролдолго гаргана. Заводтомнай шэнэ техникэ ашаглалгада үгтэнэ, мүн хуушаhан түхэрэлгые шэнэдхэн hайжаруулха хүдэлмэри муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Богонихон болзор соо түмэр отолдог табан станок, үрэмдэлгын нэгэ станок шэнэдхэн hайжаруулагдажа, нэгэ участогай ажалай бүтээсые 25 процентээр дээшэлүүлхэ арга олгогдоо.

Тракторай рама заhабарилдаг слесарьнүүд даажа абаhан техникэе шанар hайнтайгаар заhабарилха, электрын хүсөөр гагнуури хэхэ арга үргэнөөр хэрэглэхэ оролдодог hэн. Хэhэн, гаргаhан оролдолгонь дэмы үнгэрөөгүй: техническэ таhагай хүдэлмэрилэгшэдэй сүгтаа заhабарилгын үйлэдбэри потокно линии нэбтэрүүлээ. Мүнөө слесарьнүүд, электрогагнуурщадай ажал урдынхиhаа hургүй хүнгэн болоо.

Түмэршэ дархашуулай ажалда гар балтаhаа ондоо зүйл байдаггүй hэн. Мүнөө эндэ 46 тоннын гидравлическа пресс, гадна шахагдамал агаарай хүсөөр хүдэлдэг хоёр ехэ бата тодхоогдоо. Эдэ түхээрэлгэнүүдые ашаглаhанай ашаар аяар Ярославска, Минскэ заводуудhаа запасной частьнуудые асархаа болижо, өөhэдөө бүтээдэг болоо. Мүнөө манай коллектив тэдэ детальнуудые хүйтэн, халуун шье аргаар хэбтэ сохин гаргадаг болонхой.

Предприятиингаа хүдэлмэришэдэй хүндэ хүшэр ажалые оньhожоруулхын түлөө тэмсэлдэ заводоймнай уралан нарижуулагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. 10 hарын туршада уралан нарижуулгын 175 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, предприятимнай жэл соо хоёр зуугаад мянган түхэригэй гүрэнэй мүнгэ алмажа шадаа. Мүнөө хаалан зохёолгын 6 бригада хүдэлнэ. Эдэ бригаданууд инженер, техник, слесарь, токарьнуудhаа бүридэнэ.

«Д-40», «ЯАЗ-204» гэжэ маркын двигательнүүдэй блок, мүн блогуудай головконуудай дутагдал дээрэhээ моторно цех hаатабаритайгаар хүдэлдэг hэн. Мастер Л. Ковалев, технолог Ю. Стопников, гагнууршан Л. Дульский гэгшэд хуушаhан блок болон головконуудые газаар гагнаха гэжэ дурадхаhан байна. Мүнөө энэ дурадхалай бэелүүлэгдэhэнэй ашаар тус завод хорёод мянган түхэриг арьбалхань.

Иван Белоусовай хүтэлбэрилдэг бригадынхид газогенераторна тракторай генераторые шэнэдхэн, ехэ хүсэтэй болгоhон байна. Мүнөө энэ генераторые «ТДТ-40» маркын тракторта табидаг болоо.

Модельнэ цехын хүдэлмэришэдэй бар хүсэнэй ажалай 90 процентнь оньhожоруулагдаба. Шэрэм шудхагшадай цех соо түмэрэй хаядаhа жэжэлхэ шэнэ машина тодхогдоо. Ерэхэ жэлдэ компрессорнэ шэнэ станци тодхогдохонь. Энэнэй ашаар слесарьнүүдэй, хабсаргагшадай 90 процентнь бар хүсэнэй ажалhаа сүлөөлэгдэхэ болоно.

Жэлhээ жэлдэ уралан нарижуулагшадай тоо олошорно. 10 hарын туршада заводой уралан нарижуулагшад нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин олон дурадхалнуудые оруулhан байна.

Н. Демин,
«Механлит» заводой слесарь.

Декабрь hара

(Хизаар ороноо шэнжэлэгшын тэмдэглэл)

Байгал шадарай ута үбэлэй түрүүшын hара болохо декабрьда хүйтэн шангаржа эхилдэг байна. Саhан ехээр, орожо, гол мүрэнүүдтэхи, нуур сүнхэрэгүүдтэхи мүльhэн улам зузаардаг юм. Республикын баруун, баруун урда, мүн дундуурхи районуудта 18—23 градус хүрэтэрөө хүйтэрдэг. Зэдэ голой эхин багта, мүн хойто аймагуудта 25—30 градус болотор хүйтэрдэг юм. Хүйтэн үбэлэй ерэхэдэ зарим үдэрнүүдтэ 40—50, хойто аймагуудта 51—57 градус хүйтэн болодог.

Декабрь hарада Байгал ехээр долгилжо, эрьеэрнь байhан шулуунууд мүльhөөр хушагдан, сагаан малгай үмдэдэг байна. Энэ үедэ далайн эрье шадар ехэ мүльhэн хүрэдэг юм, гэбэшье шанга hалхинай болоходо таhар удар буужа, дахинаа далайн гол руу туугдадаг. Үбэлдөө, илангаяа декабрь hарада шанга hалхи шуурган боложо, Байгалай эрьеэрхи хада ууланууд гүнзэгы хүр саhаар хушагдадаг юм. Декабрьда Байгал шадар тала газарайхида орходоо нилээд дулаан байдаг юм. Байгалай зүүн урда, мүн зүүн эрьеэр 10—15 градус хүйтэн болодог. Заримдаа 4—6 градус хүрэтэрөө дулаардаг байна. Ехэ хүйтэн үбэлэй болоходо эндэхи сагай уларил 34—37 градус хүрэтэрөө хүйтэрдэг. Байгалай эрьеэр заримдаа 16—57 миллиметр хүрэтэр саhан ородог юм.

Далайн урдуурхи ой модотой, тала газарнуудта hалхигүй дулаан байдаг. Заримдаа бага сага саhан ородог байна. Декабриин 22-то эгээл богони үдэр болодог байна. Тэрээнhээ хойшо хоногой үнгэрхэ бүри үдэр ута боложо эхилдэг. «Үдэрэй нэмэжэ эхилбэшье, хүйтэн шангардаг» гэжэ арад зон хэлсэдэг.

Декабрьда хүйтэнэй шангаржа, саhанай зузааржа эхилхэдэ Байгал шадарай шубуудта бэрхэтэй боложо эхилдэг. Энэ үедэ манай эндэ үбэлжэдэг шубууд айлнуудай байра руу дүтэлдэг юм. Республикын урда аймагуудта зарим жэл алаг туунууд, тоодогууд үбэлжэдэг. Торхируунуудые арал шугыгаар, тарялангай талмай дээгүүр хаража болохо байна. Хүдүү гэжэ шубууд холимог ойдо үбэлжэжэ, хуhанай гүлгэдөөр хооллодог. Hойр шубууд шэнэhэнэй, хуhанай гүлгэдөөр холлодог юм. Эдэ шубууд ехэ хүйтэнэй болоходо гүнзэгы саhан соо бүхэли үдэрөөрөө хэбтэдэг. Тала газарта, тарялангай талмайн хажуугаар ябахада булжамуурнууд олоороо дайралдадаг. Зэрлиг гүрөөhэнүүд, хандагайнууд тэжээл ехэтэй, саhа багатай хада уулые зубшан байрладаг байна. Түнхэнэй, Ахын аймагуудта үбэлжэдэг хадалиг газарай гүрөөhэнүүд хүйтэнэй ерэхэдэ набтар газарта буужа үбэлжэдэг юм. Энэ үедэ агнуури түлэг дундаа ябадаг байна.

И. Котов.

БАЙГАЛАЙ ХҮРЭХЫН УРДА ТЭЭ. **Н. Головановай** зураг.

Городой журналистнарай суглаан

Уржадэр городой журналистнарай суглаан Соведүүдэй хоёрдохи Байшангай бага зал соо хэблэлэй, радиогой хүдэлмэрилэгшэдэй, республикын ниислэл хотын промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай ханын газетын хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэн бэшэгшэд, партийна, советскэ органуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар боложо үнгэрбэ.

«СССР-эй журналистнуудай нэгэдэхи съездын дүнгүүд тухайда» Бурядай журналистнуудай союзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр И. М. Стегачевой элидхэлые суглаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсээ.

Элидхэл тушаа журналистнуудай бүхэсоюзна нэгэдэхи съездын делегат нүхэр Р. Б. Бимбаев, КПСС-эй обкомой пропаганда болон агитациин таhагые даагша нүхэр К. Е. Маслов ба бусад, хамтадаа 7 хүн үгэ хэлээ.

Суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Е. Л. Магунов үгэ хэлэhэн байна.

Хилын саанаhаа

„Н. С. Хрущев Америкэдэ" гэhэн кинофильм Каирта харуулагдаба

КАИР, декабриин 22. (ТАСС). «Н. С. Хрущев Америкэдэ» гэhэн кинофильм Каирай «Одеон» гэжэ кинотеатр соо харуулагдаба. Энээниие советскэ посольство эмхидхэhэн байгаа. Энэ харалгада 800 хүн, тэрэ тоодо ОАР-эй центральна правительствын, Египедэй районой министрнүүд, дипломатическа зургаануудай гэшүүд, араб оронуудай лигиин, Ази, Африкын оронуудай hанал нэгэдэлгын саг үргэлжын секретариадай түлөөлэгшэд, ажал хэрэгэй хүнүүдэй, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, нютагай болон гадаадын оронуудай журналистнууд хабаадалсаа.

Софиин ажалшадай ехэ амжалта

СОФИ, декабриин 22. (ТАСС). Болгариин экономикые түргэнөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэхэдээ, Болгариин ниислэлэй ажалшад ехэ амжалта туйлаа. Ниислэлэй промышленность ороной бүхы промышленностиин бүтээжэ гаргадаг зүйлнүүдэй табанай нэгэ хубиие үгэдэг юм. Ниислэлэй промышленность продукци бүхы дээрэнь гаргаха жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь 10 хоног урид дүүргэжэ, нёдондонойхидо орходоо 26 процентээр ехэ юумэ бүтээжэ гаргаа.

Үйлэдбэриин хүдэлмэри саашадань оньhожоруулhанай, автомадаар зэбсэглэhэнэй, ажал эмхидхэлгэ hайжаруулhанай, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлhэнэй ашаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабари 11 hарын турша соо 2,5 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

КПК-гэй зэргэ ургана

ПЕКИН, декабриин 22. (ТАСС). Энэ жэлэй 11 hарын турша соо Пекинэй промышленна предприятинуудай партийна организацинууд Хитадай коммунистическэ партиин гэшүүндэ кандидадуудаар 12 мянган хүниие абаа.

КПК-гэй гэшүүндэ кандидадаар абтагшадай олонхинь үйлэдбэриин түрүүшүүл юм.

НАТО-гэй соведэй заседани

ПАРИЖ, декабриин 22. (ТАСС). НАТО-гэй соведэй заседани мүнөөдэр эндэ болоо. Баруун дүрбэн гүрэнэй — США-гэй, Англиин, Францiин, ФРГ-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөнэй дүнгүүд тухай Францiин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвиль энэ заседани дээрэ мэдээсэл хээ. Зүүн болон баруун оронуудай дээдэ тушаалтадай зүблөөндэ бэлэдхэл тухай НАТО-до хабаадаг оронуудай хоорондоо мэдээсэлсэжэ байха «аргануудые» тухай асуудалые НАТО-гэй совет зүбшэн хэлсээ.

1960 оной бюджедэй проектые Францiин сенат буруушааба

ПАРИЖ, декабриин 22. (ТАСС). 1960 оной бюджедэй проектые Францiин Национальна суглаан hаяхан hайшааhан юм. Энээниинь Францiин сенат буруушааба. Бюджедэй проект ямар шалтагаанаар буруушаагдааб гэхэдэ, урдань дайнда хабаадагшадта пенсиинь дахяад түлэдэг болохоhоо мүнөөнэй правительство арсаhан байна.

Урдань дайнда хабаадагшадай аша туhын тулада дуугаа үгэхын тулада, бюджедэй проектые буруушааха шухала болоно гэжэ коммунист Жак Дюкло сенадай заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлhэн байна.

Сенатор-коммунистнууд, социалистнууд, зарим «бэеэ даанхайшуул» бюджедые буруушаажа дуугаа үгөө. МРП-гэй гэшүүд, «бэеэ даанхайшуулай» заримашуул hанал бараа.

США-гэй президент Эйзенхауэр Парижhаа Мадрид ошохоор мордобо

ПАРИЖ, декабриин 21. (ТАСС). Мүнөөдэр США-гэй президент Мадрид ошохоёо Парижhаа ниидэбэ.

США-гэй президент Д. Эйзенхауэр Мадрид ерэбэ

ЛОНДОН, декабриин 21. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулhанай ёhоор, США-гэй президент Д. Эйзенхауэр мүнөөдэр Мадрид ерэбэ.

Д. Эйзенхауэр Мадридhаа Марокко оробо

ПАРИЖ, декабриин 22. (ТАСС). США-гэй президент Д. Эйзенхауэр Мадридhаа Марокко орохоёо мүнөөдэр самолёдоор гараа. Европын болон Азиин оронуудаар аяншалгань дүүрэхэеэ байнхай.

Японой шахтада гэмтэл болобо

ТОКИО, декабриин 22. (ТАСС). Японой радиогой мэдээсэhэнэй ёhоор, Кюсю арал дээрэхи Курата шадар байдаг «Мицубиси Когио» компаниин шахтада энэ hүни газай ехээр сугларhан дээрэhээ тэhэрэлгэ боложо, 10 шахтёр гэмтэжэ үхөө, 18 хүн шархатаа, 18 хүн газар доро хаагдаа. Тэhэрэлгын болоhонhоо хойшо 10 часай үнгэрhэн дээрэhээ шахта соо хаагдагшад баhал үхөө ёhотой гэжэ тухайлагдана.

Венгриин коммунистнууд арадтаяа хамта социализмын шэнэ илалта тээшэ дабшана

Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин VII съезд ноябриин 30-hаа декабриин 5 хүрэтэр Будапештдэ болоо.

Венгриин коммунистнуудай съезд бүхы дэлхэй дээрэ ехээр hонирхогдоо. Тэрэнэй хүдэлмэриин хойноhоо манай ханинар, мүн дайсадшье анхаралтайгаар ажаглан хаража байгаа. Советскэ Союзай, социалистическэ бусад оронуудай хэблэл съезддэ ехэ анхарал хандуулhан байна. Капиталистическэ хэблэлшье съезддэ ехээр hонирходог байба. Баруун оронуудай газетэнүүд съезд тухай корреспонденцинүүдые, фотозурагуудые түрүүшынгээ хуудаhануудта толилдог байгаа. Съезд тухай иигэжэ hонирхохоншье гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ, энэ съезд хадаа революцида харша үймөөнэй 1956 оной октябрьда болоhоной хойто тээхи үе соо манай партиин түрүүшын съезд байгаа. Революцида харша үймөөнhөө ВСРП-гэй VII съезд марксизм-ленинизмын hургаалай ёhоор тобшолол хэжэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ өөрынгөө дүй дүршэл дамжуулан үгэхэ үүргэтэй юм. Бүхы хуушанай юумые эсэслэн зайсуулжа, социалистическэ байгуулалтада партиин, арад зоной эдэбхи хэшээлые зорюулха гэhэн зорилго съездын үмэнэ мүн табигдаhан байгаа. Революцида харша үймөөнhөө хойшонхи гурбан жэлэй турша соо хэhэн хүдэлмэри тухайгаа, үймөөнhөө уламжалан хохидоhон арадайнгаа ажахые hэргээлгэ тухай, социалистическэ байгуулалтада туйлагдаhан амжалтанууд тухай съезд бүхы оронойнгоо үмэнэ тоосохо зэргэтэй байhан юм. Венгри ямар юумэ туйлааб, саашадаа юу хэхэ ёhотойб? гэhэн асуудалда съезд харюу үгэхэ ёhотой байгаа.

Венгриин социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин VII съездын уласхоорондын удхашанартай байhаниинь үшөө юугээр тодорхойлогдоноб гэхэдэ, 46 аха дүү партинуудай делегаци тэрээндэ хабаадаа. Нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй КПСС-эй делегациин съезддэ ерэhэниинь ехэ событи боложо үгөө. Нүхэр Н. С. Хрущев съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, съездын делегадуудта, мүн тэрэшэлэн бүхы дэлхэйн хүн зондо хандаhан байна. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой холбоотой уласхоорондын шухала асуудалнуудаар нүхэр Хрущевой hүүлэй жэл хахадай турша соо Будапештдэ хоёр дахин ерэhэндэнь бидэнэр, венгернүүд, ехээр омогорхонобди.

«Венгриин коммунистнууд ехэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, шанга шалгалта барижа гараа. Социализмын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй дура зоригые юуншье сухарюулжа шадаагүй. Венгриин социалистическэ хүдэлмэришэнэй парти марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ хүсэнүүдые өөрынгөө зэргэдэ нягтаар эмхидхэн жагсаагаад, Венгриин коммунистическэ хүдэлөөнэй эрхим заншалнуудые үргэлжэлүүлээ, революцида харша этэгээдүүдтэй тэмсэжэ, бүри ехээр хатуужаа, хүдэлмэришэн ангиин диктатурые, ажалшадай засагые хамгаалан бэхижүүлээ, тиигээд мүнөө социализм байгуулха зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна» гэжэ Н. С. Хрущевой хэлэhые шагнахада Венгриин коммунистнуудта илангаяа аятай байгаа. Теоретическэ асуудалнуудаар Н. С. Хрущёвой үгэhэн захяа заабаринууд саашанхи хүдэлмэридэнь Венгриин коммунистнуудта ехэ туhа болохо.

Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэдэ бүхы дэлхэйн олониитэ анхарал хандуулха ёhоороол хандуулаа. Юуб гэхэдэ, дэлхэйн политикын тон шухала асуудалнуудаар өөрынгөө hанамжые нүхэр Хрущев ВСРП-гэй съездын трибунаhаа найруулан хэлээ. Тиимэhээ тэрэнэй хэлэhэн үгые съездын делегадууд, аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байhан олон миллион хүн зон ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Советскэ Союзай, социалистическэ бусад гүрэнүүдэй хүсэ шадалай жэл ерэхэ тудам ургажа байhые, социалистическэ лагериин оронуудай нягта жагсаалтай байhые съезд дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэhөө бүхы дэлхэйн зон мэдэжэ абаhан байна. Тогтон торонгүйгөөр ургажа байhан эб найрамдалай хүсэнүүд дайнай хүсые илаха гэжэ бүхы дэлхэйн жиирэй хүнүүд энэ үгые шагнахадаа бүри ехээр этигэдэг болоо.

Революцида харша үймөөнэй дараргдаhанhaa хойшонхи гурбан жэлэй турша соо Венгриин дотоодын политическэ байдал бэхижээ гэжэ съезд тэмдэглээ. Мүнөө манай республикын бүхы демократическа хүсэнүүд бата бэхи нэгэдэлтэй. Арадай засаг мүнөө хэзээ хэзээнэйхиhээ бата бэхи болонхой. Бүхы Венгри дотор зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэри хаа хаанагүй бурьялжа, hайн үрэ дүн үгэнэ. Эдэ амжалтануудые, ороной ажабайдалда болоhон хубилалтануудые Венгриин дайсадыншье мэдэрхэ баатай болонхой. Гэхэ зуура манай орониие муушалха зорилгоор дайсад элдэб хардалга гүрдэлгэ хэдэг байна. Хэршье идхалга хээ hаань, тэдэндэ этигэгшэд улам бүри үсөөржэл байнхай. Революцида харша үймөөнэй хойшолонгуудые зайсуулхаhаа гадна, hүүлэй гурбан жэлэй турша соо венгер арад дэбжэлтын замаар урагшаа ехээр дабшаа гэжэ гадаадын оронуудhаа Венгридэ ерэгшэд нюдөөрөө хаража шадаха байна.

Дайсадай hандаргаhан Венгриин арадай ажахы 1957 оной эсэс хүрэтэр хүсэд hэргээгдэhэн байгаа гэжэ съезд тэмдэглээ. Арадай ажахые hайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар химдаруулха, мүнгэ зөөрөө тон шухала барилгануудта гол түлэб зорюулха, ажалшан арадай байдал hайжаруулха зорилготой гурбан жэлэй түсэбые парти зохёоhон байгаа.

ВСРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Янош Кадар партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые хэhэн юм. Энэ элидхэл, мүн съезд дээрэ делегадуудай хэлэhэн үгэнүүд хараалагдаhан зорилгонуудай дүүргэгдэhые гэршэлжэ үгөө. Венгриин гүрэнэй промышленность 1958 оной эсэстэ 1955 онойхиhоо 14 процентээр ехэ юумэ бүтээгээ. Мүн лэ тэрэ жэлтэй сасуулбал, ажалай бүтээсэ 8 процентээр дээшэлhэн, капитальна барилгада мүнгэ hомололго 2,3 миллиард форинтаар нэмэhэн байна. Экономикые хүгжөөхэдэ туйлагдаhан амжалтанууд, нёдондо намар болоhон hунгалтын үедэ туйлагдаhан ехэ илалта, хүдөө ажахые социалистическэ ёhоор шэнэдхэн байгуулгада хэгдэhэн дабшалтанууд, тэрэшэлэн КПСС-эй XXI съездын зоригжуулхы нүлөөн—эдэ бүгэдэ хадаа социалистическэ байгуулалтые саашадань бүри түргэнөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ венгер арадые уряалха арга боломжо манай партида олгоо. ВСРП-гэй ЦК-гэй 1959 оной мартын пленум иимэ уряатайгаар арадта хандаhан юм. Энэ уряае бүхы оромнай ехэ hайшаалтайгаар угтаа. Хаа хаанагүй ажалай мүрысөөн эхилээ. 1959 оной ноябриин эхинэй үеэр венгер ажалшад уялгануудайнгаа 97 процентые дүүргэhэн байгаа. Тэдэнэр 3,1 миллиард форинтын продукци түсэбhөө гадуур арадай ажахыда үгөө. Энэ оной түрүүшын гурбан квартал соо хэгдэhэн хүдэлмэриин дүнгые согсолоод байхада, гурбан жэлэй түсэбэй ёhоор, 1960 ондо туйлагдаха ёhотой үйлэдбэриин хэмжээе манай орон жэл урид туйлажа шадаха гэжэ сэхэ хэлэхээр байна.

Үнгэрhэн гурбан жэлэй турша соо Венгриин ажалшадай байдал hайжаржал байгаа гэжэ ВСРП-гэй съезд тэмдэглээ. Венгриин магазинуудта эд бараан элбэг, орон дотор худалдаа наймаанай эрьесэ ургажал байдаг. 1958 оной эсэс хүрэтэр Венгриин хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай бодото салин хүлhэн 16—18 процентээр, таряашадай олзо—10—12 процентээр нэмээ.

Венгриин социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин VII съезд манай үмэнэ табигдажа байhан зорилгонуудые тодорхойлоо. ВСРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, секретарь нүхэр Йене Фок съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, хоёрдохи табан жэлэй түсэб зохёохо тушаа директивэнүүд тухай хэлэhэн байгаа. Түсэбэй гол зорилгонуудые иимээр найруулан хэлэжэ болоно: Венгридэ социализмын үндэhэ hуури табижа дүүргэхэ, социализм бүри түргэнөөр байгуулха. Эдэ зорилгонуудые дүүргэхын тулада ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, промышленностиие саашадань шэнэдхэн байгуулха, техникээр улам hайнаар хангаха шухала.

Манай гүрэнэй засаг бата бэхи, энэ засагнай арадай аша туhын тулада алба хэнэ. Энээн тухай ВСРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Ференц Мюнних съезд дээрэ дэлгэрэнгыгээр хэлэhэн байгаа. Хоёрдохи табан жэлэй түсэб тухай директивэнүүдые ажалша арад угаа ехэ зоригжолтойгоор, ехэ hайшаалтайгаар угтаа.

Манай партиин бата бэхи, нягта жагсаалтай байhые ВСРП-гэй VII съезд бүхы оронойнгоо, бүхы дэлхэйн үмэнэ харуулаа.

Венгриин ажалша арад партиие дэмжэнэ, тэрэнэй политикые hайшаана, зааhан замаарнь ябана гэжэ ВСРП-гэй VII съезд харуулаа. Съездын табиhан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө Венгриин ажалшад эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. ВСРП-гэй VII съездын нэрэмжэтэ мүрысөөн мүнөө шиидхэхы шатадаа ороод, Венгриин Арадай Республикын арбан табан жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөн боложо шэлжэн ургаа.

ЛАСЛО КОНЧЕК,
«Непсабадшаг» газетын редколлегиин гэшүүн.

Редакторай орлогшо С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01228. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5139.